

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DLXXVII. ad annum DXC.

Parisiis, 1644

Gregorii Magni Papae I. Epistolarvm Liber I. Indictione IX. Anno
Ordinationis Eivs I. mense Septembri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15221

nullum inuenierit Constantinopoli residentem ex more sacræ Romanæ ecclesiae apocrisiarium, excusat se Gregorius ob temporis ini-
quitatem: indicatque se Bonifacium defensorem, vita, fide ac mori-
bus sibi approbatum, celeriter istuc transmittere. Tandem post pa-
cem cum Agilulpho Longobardorum rege iterum renouatam, qua-
triennali morbo podagrico grauiter excruciatu, in cœlestē patriam,
quam multorum precibus impetrare saepius optauerat, demigravit.

De scriptis sancti Gregorii vide Posseuinum in apparatu sacro. Tra-
iani animam precibus sancti Gregorii ab inferno liberatam fuisse, num ab in-
vulgata est, & antiqua fabula, ut prolixè probant auctor annalium
anno Christi 704. num. 30. & sequentibus, & Bellarminus de purga-
torio libro 2. cap. 8. Ministerium confirmationis presbyteris epist. 26.
libri 3. delegans, vel delegari posse scribens, in fide non errauit. Nam
quod confirmatio ordinarie ab episcopis, non autem a presbyteris
administretur, factum reperitur, inquit Hieronymus aduersos Luci-
ferianos, ad honorem potius sacerdotii, quam ad legis necessitatem.
Hinc est quod episcopi auctoritate Concilii Florentini & Tridentini
dicuntur ordinarii ministri confirmationis; quia scilicet ex delega-
tione pontificis idem ministerium cuiilibet sacerdoti ex iusta causa
committi potest. Plura de Gregorio apud Ioannem & Paulum dia-
conum in vita eius. Quid de moribus ac fide constituerit, compen-
diose indicat indiculus ille ab illustrissimo cardinale Antonio Carafa
elucubratus, qui post epistolas Gregorii subiungitur.

GREGORII MAGNI PAPÆ I. EPISTOLARVM LIBER I.

INDICTIONE IX. ANNO ORDINATIONIS EIVS I.
mense Septembri.

E P I S T O L A I.

AD VNIVERSOS EPISCOPOS PER SICILIAM CONSTITVTOS.

Vt semel in anno in vnum conueniant.

Gregorius uniuersis episcopis per Siciliam constitutis.

VALDE necessarium esse perspeximus, vt sicut præ-
decessorum nostrorum fuit iudicium, ita vni eidem
que personæ omnia committamus, vt, vbi nos præsen-
tes esse non possumus, nostra per eum, cui præcipi-
mus, repræsentetur auctoritas. Quamobrem Petro sub-
diacono sedis nostræ, intra prouinciam Siciliam vices
nostras, Deo auxiliante, commisimus. Nec enim de
eius actibus dubitare possumus, cui, Deo auxiliante, to-
tum nostræ ecclesiæ noscimur *patrocinium commisisse.

Concil. Tom. 13.

Diss. 94. c. 1.
Polyc. libro
1. & 14.
Anselm. li-
bro 1. cap.
26.

Illud quoque fieri debere perspeximus, vt semel per annum ad Syracusanam, siue Catanensium ciuitatem, vniuersaliter honore, quo dignum est, sicut eidem iustissimus, fraternitas vestra conueniat: quatenus quæ ad utilitatem ipsius prouinciae ecclesiarumque pertinent, siue ad necessitatem pauperum oppressorumque subleuandam, siue ad monitionem omnium atque correctionem eorum, quorum excessus contigerit demonstrari, congrua cum eodem Petro subdiacono sedis nostræ debeat moderatio ne disponere. A quo Concilio procul absint odia, facinorum nutrimenta, atque inuidia interna tabescat, & nimis execrabilis animorum discordia. Sacerdotes suos concordia Deo placita & caritas recognoscant. Hæc igitur omnia cum ea maturitate ac tranquillitate gerite, vt dignissime episcopale possit Concilium nuncupari.

EPISTOLA II.

GREGORII PAPÆ I.

AD IVSTINVM PRÆTOREM SICILIÆ.

Redarguit eum ob frumenta non ex integro transmissa.

Gregorius Iustino prætori Siciliæ.

Quo d' lingua loquitur, attestatur conscientia: quia dum vos & nullius dignitatis occupationibus implicitos multum dilexi, multumq; veneratus sum. Ipsa namque incessus vestri modestia quibusdam conatibus exigebat, vt diligi & venerari etiam a nolente debuisset. Et cum vos venisse ad administrandam præturam Siciliæ audiui, valde gatifus sum. Et quia quamdam inter vos atque ecclesiasticos simulationem subrepere comperi, vehementissime contristatus sum. Nunc vero quia & vos administrationis cura, & me studium huius regiminis occupat, intantum vos recte diligere specialiter possumus, inquantum generalitati minime nocemus. Vnde per omnipotentem Dominum rogo, in cuius tremendo iudicio nostrorum actuum posituri rationes sumus, vt eius respectum semper gloria vestra ante oculos habeat, & nunquam quodlibet, ex quo inter vos vel parua diffensio proueniat, admittat. Nulla vos lucra ad iniusti-

tiam pertrahant, nullius vel minæ vel amicitiæ ab itineris rectitudine deflestant. Quam sit vita breuis, aspicite: ad quem quandoque ituri estis iudicem, qui iudicariam potestatem geritis, cogitate. Solerter ergo intuendum est, quod cuncta lucra hic relinquimus, & solas dispendiosorum lucrorum causas nobiscum ad iudicium deportamus. Illa ergo sunt nobis commoda querenda, quæ nequamquam mors adimat, sed mansura in perpetuum præsentis vitæ finis ostendat. De frumentis autem quæ scribitis, longe aliter vir magnificus * Ciridanus afferit: quia solummodo tanta transmissa sunt, quæ pro transactæ inductionis debito ad replendum sitonicum sufficerent. De qua re curam gerite: quia si quid minus huc transmittitur, non unus quilibet homo, sed cunctus simul populus trucidatur. Ad regendum vero Siciliæ patrimonium, talem, ut æstimo, virum, Deo auctore transmisi, cum quo vobis, si, ut ego expertus sum, recta diligitis, omnino conueniat. Quod autem me ut vestri memor esse debeam admonetis, verū fateor, si ex antiqui hostis insidiis iniustitia nulla subrepatur, tantam gloriæ tuæ modestiam didici, ut esse non tuus erubescam.

EPISTOLA III.

GREGORII PAPÆ I.

AD PAVLVM SCHOLASTICVM.

Maurentium magistrum militum, & Petrum subdiacorum commendat.

Gregorius Paulo scholastico.

QVIDQVID mihi ex honore sacerdotalis officii extranei
arridet, non valde penso: de vobis autem mihi hac ex
re arridentibus non minimum doleo, qui desiderium meum
plenissime scitis, & tamen profecisse me creditis. Summus
enim mihi profectus fuerat, si potuisse implere quod vo-
lui: si voluntatem meam, quam dudum cognitam habetis,
perficere optata quietis perceptione valuisse. At quia
nunc in ciuitate teneor Romana, honoris huius vinculis
religatus, habeo aliquid quod etiam vestram gloriæ exultem.
Et quia viro excellentissimo domno Leone exconsule ve-
niente, vos in Sicilia remanere non suspicor: & cum ipse

Concil. Tom. 13.

De pontifi-
catu recu-
fando infra
hoc libro
epist. 4. 5. 6.
7. 24. & 25.

X ij

quoque tuo honore religatus, Romæ retineri cœperis,
quid mœroris, quid amaritudinis ego patiar agnosces. Ve-
niente autem viro magnifico domno Maurentio chartu-
lario, ei quoſo in Romanæ vrbis necessitate concurrite:
quia hostilibus gladiis foris sine cessatione confodimur.
Sed seditione militum, interno periculo grauius vrgemur.
Petrum vero subdiaconum nostrum, quem pro regendo
ecclesiæ patrimonio, Deo auctore, transmisimus, vestræ
gloriæ per omnia commendamus.

EPISTOLA IV.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM CONSTANTINOPOLITANVM.

De eo confirmationem apud imperatorem procurante
amicè conqueritur, & eius orationibus
se commendat.

Gregorius Joanni episcopo Constantinopolitano.

De pontificatus onere
infr. ep. 5. 6.
7. & 25. &
ep. 26. Lib. cod.
ep. 41. Infr. ep. 8.
lib. cod. **S**i caritas virtus in proximi dilectione consistit, si sic
diligere proximos sicut nos iubemur, quid est quod
beatitudo vestræ me non ita sicut se diligit? Quo enim ardore,
quo studio, episcopatus pondera fugere volueritis
scio: & tamen hæc eadem episcopatus pondera ne mihi
deberent imponi, non restitistis. Constat ergo quia non
me sicut vos diligitis, quia illa me voluistis onera suscipe-
re, quæ vobis imponi noluistis. Sed quia vetustā nauim ve-
hementerque cōfractam indignus ego infirmusque susce-
pi, vndique enim fluctus intrant, & quotidiana ac valida
tempestate quassatæ, putridæ naufragium tabulæ sonant,
per omnipotentē Deum rogo, ut in hoc mihi periculo ora-
tionis vestræ manum porrigatis: quia & tanto enixius po-
testis exorare, quanto & a confusione tribulationum, quas
in hac terra patimur, longius statis. Synodicam vero epi-
stolam subsequenti festinatione transmitto: quia latore
rem præsentium Bacandam fratrem & coepiscopum no-
strum, in ipso meæ ordinationis initio, multis & grauibus
pressus occupationibus, relaxaui.

EPISTOLA V.

GREGORII PAPÆ I.

AD THEOCTISTAM.

Scribit de onere curæ pastoralis, & vitam actiuam & contemplatiuam per Rachel & Liam, Martham & Mariam significari luculenter declarat.

Gregorius Theoctistæ sorori imperatoris.

MENS mea vestræ venerationi quāta deuotione subster-
nitur, explere verbis nequeo, nec tamen me prode-
re labore: quia & me tacente in vestro corde legitis, quid
de mea deuotione sentiatis. Miror autē quod in me colla-
tas dudum continentias vestrás ex hac moderna pastoralis
officii continentia distractis, in qua sub colore episcopa-
tus, ad sacerdolum sum reductus: in qua tantis terræ curis
inferui, quantis me in vita laica nequaquam deseruisse
reminiscor. Alta enim quietis meæ gaudia perdidì, & intus
corruens, ascendisse exterius videor. Vnde me a condit-
oris mei facie longe expulsum deploro. Conabar namque
quotidie extra mundum, extra carnem fieri, cuncta phan-
tasmata corporum ab oculis mentis abigens, superna gau-
dia incorporaliter videre, & non solis vocibus, sed totis
medullis cordis ad Dei speciem anhelans dicebam: *Tibi Psal. 26.*
dixit cor meum: Quæfui vultum tuum. &c., Vultum tuum, Do-
mine, requiram. Nil autem in hoc mundo appetens, nil per-
timecens, videbar mihi in quodam rerum vertice stare,
ita ut in me pene crederem impletum, quod pollicente
Domino ex propheta didicissem: *Sustollam te super altitudi-*
nes terræ. Super enim altitudines terræ sustollitur, qui &
ipsa quæ alta & gloriofa præsentis videntur faculi, per
mentis despectum calcat. Sed repente a rerum vertice
tentationis turbine impulsus, ad timores pauoresque cor-
rui: quia et si mihi nil timeo, eis tamen qui mihi commissi
sunt, valde formido. Undique causarum fluctibus quatior,
ac tempestatibus deprimor, ita ut recte dicam: *Veni in al-*
titudinem maris, & tempestas demersit me. Redire post causas
ad cor desidero, sed vanis ab eo cogitationum tumultibus
exclusus, redire non possum. Ex hoc ergo mihi longe fa-

*Q*um est quod intra me est, ita ut obedire nequeam propheticæ voci, qua dicitur: *Redite præuaricatores ad cor. Sed stultis pressus cogitationibus solummodo exclamare compellor: Cormeum dereliquit me.* Contemplatiæ vitæ pulcritudinem velut Rachelem dilexi sterilem, sed videntem ac pulcram: quæ etsi per quietem suam minus generat, lumen tamen subtilius videt. Sed quo iudicio, nescio. Lia mihi in nocte coniuncta est, actiua videlicet vita, secunda, sed lippa, minus videns, quamuis amplius pariens. Sedere ad pedes Domini cum Maria festinaui, verba oris eius percipere: & ecce cum Martha compellor in exterioribus ministrare, atque erga multa fatagere. Expulsa a me, ut credidi, legione dæmonum, volui obliuisci quos noui, & ad Saluatoris pedes quiescere: & ecce mihi nolentia-

*Marc.**Psal. 72.**Psal. 36.*

*Psal. 82.
Eadem S.
Gregor. lib.
in Reg. c. 5.
S. Aug. in
psal. 82.*

Phil. 3.

que compulso dicitur: *Reuertere in domum tuam, & annuntia quanta fecerit tibi Dominus.* Sed quis inter tot terrenas curas valeat Dei miracula prædicare? cum iam mihi difficile sit saltem recolere. Pressus enim in hoc honore tumultu sæcularium negotiorum, ex eis me esse video, de quibus scriptum est: *Deieciſti eos dum alleuarentur.* Neque enim dixit, deieciſti eos postquam alleuati sunt; sed, dum alleuarentur: quia praui quique dum temporali honore suffulti, foras videntur surgere, intus cadunt. Alleuatio ergo ipsa ruina est, quia dum gloria falsa subnixi sunt, a gloria vera euacuantur. Hinc iterum dicit: *Deficientes quemadmodum fumus deficiens.* Fumus quippe ascendendo deficit, & se dilatando evanescit. Sic videlicet fit cum peccatoris vitam præsens felicitas comitatur: quia vnde ostenditur ut altus sit, inde agitur, ut non sit. Hinc rursum scriptum est: *Deus meus, pone illos ut rotam.* Rota quippe ex posterioribus attollitur, & in anterioribus cadit. Posteriora autem nobis sunt bona præsentis mundi, quæ relinquimus: anteriora vero sunt æterna & permanentia, ad quæ vocamur, Paulo testante, qui ait: *Quæ retro oblitus, in ea, quæ sunt priora, me extendens.* Peccator autem cum in præsenti vita proficerit, ut rota ponitur: quia in anterioribus corruens, ex posterioribus eleuatur. Nam cum in hac vita gloriam percipit, quam relinquit, ab illa cadit, quæ post hanc venit. Et quidem multisunt, qui sic exteriores prouectus regere sciunt, ut per eos nequaquam interius coruant. Vnde

scriptum est: *Deus potentes non abiicit, cum & ipse sit potens.* Iob. 36.
 Et per Salomonem dicitur: *Et intelligens gubernacula possidebit.* Prov. 1.
 Sed mihi haec difficultas sunt, quia & valde onerosa. Et
 quod mens sponte non recipit, congrue non disponit. Ec-
 ce ferenissimus dominus imperator fieri simiam leonem
 iussit. Et quidem pro iussione illius vocari leo potest, fieri
 autem leo non potest. Vnde necesse est ut omnes culpas
 ac negligentias meas non mihi, sed suæ pietati, deputet,
 qui virtutis ministerium infirmo commisit.

EPISTOLA VI.

GREGORII PAPÆ I.

AD NARSEM PATRICIVM.

Dolet se a contemplationis delectatione deieclatum.

Gregorius Narfi patricio.

DVM contemplationis dulcedinem alte descripsistis, Ioan. Diacl. lib. 1. cap. 48. mihi gemitum renouastis, quia audiui quid intus perdidi, dum foris ad culmen regiminis imme-
 ritus ascendi. Tanto autem me percussum moerore agnoscite, vt vix loqui sufficiam: oculos enim mentis meæ doloris tenebrae obsident. Triste est quidquid aspicitur, quidquid delectabile creditur cordi meo lamentabile apparet. Penso enim, ab alto quietis meæ culmine corruens, ad quantum deieclitus exterioris proueclitus culmen ascendi, & pro culpis meis in occupationis exilium a facie dominantis missus, quasi destitutæ viduæ vocibus cum propheta dico: *Qui consolabatur me longe recebat a me.* Quod vero Ruth 1. causæ & nominis similitudinem faciendo, per scripta ve-
 stra clausulas declamationesque formatis, certe, frater carissime, simiam leonem vocas. Quod eo modo vos age-
 re conspicimus, quo nos scabiosos sæpe catulos, pardos vel tigres vocamus. Ego enim, bone vir, quasi filios per-
 didi: quia per terrenas curas recta opera amisi. Nolite ergo me vocare Noemi, id est, pulcrum; sed vocate me Maram, quia amaritudine plenus sum. Quod autem me Ruth 1. dicitis scribere non debuisse, vt in agro dominico cum bu-
 balis non arares, quia in ostendo beato Petro linteo & bu-
 bali & omnes feræ oblatæ sunt, scis ipse quia subiunctum est: *Mada & manduca.* Tu ergo qui easdem bestias nec- Amos 6. Ad. 10.

dum maestaueras, cur iam manducare per obedientiam nolebas? Aut nescis quia easdem quas scripsisti bestias oris tui gladius occidere recusauit? Quas ergo per compunctionem occidere potueris, de illis necesse est ut in tui desiderii fame satieris. De causa autem fratrum nostrorum, ut scripsisti, ita futurum, si Deus adiuuet, aestimo; de qua modo serenissimis rerum dominis scribere omnino non debui, quia in ipso initio non est a quæstibus inchoandum. Sed dilectissimo filio meo Honorato diacono scripsi, ut opportuno tempore eis congrue suggerat, & mihi responsum sub celeritate indicet. Domnum Alexandrum, dominum Theodorum, filium meum Marinum, dominam Eusiriam, dominam Eudochiam, & dominam Dominicam, mea peto vice salutari.

EPISTOLA VII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANASTASIVM EPISCOPVM ANTIOCHENVM.

Ægre fert se multis occupationibus deprimi,
& ab eo laudari.

Gregorius Anastasio episcopo Antiocheno.

PISTOLAM beatitudinis vestræ, ut fessus requiem, salutem æger, fontem sitiens, umbram æstuans accepi. Neque enim illa verba per linguam carnis videbantur expressa: quia sic specialem amorem suum, quem gestabat, aperuit, ac si mens per semetipsam loqueretur. Sed durum valde fuit quod secutum est: quia amor vester terrena me portare onera præcepit: & quem prius spiritualiter diligebatis, postea, ut existimo, temporaliter amantes, usque ad terram me superposito onere depresso, ita ut omnem mentis rectitudinem funditus perdens, contemplationisque aciem amittens, non per prophetiæ spiritum, sed per experimentum dicam: *Incuruatus sum, & humiliatus sum usque quaque.* Tanta quippe me occupationum onera deprimunt, ut ad superna animus nullatenus erigatur. Multis enim causarum fluctibus quatior, & post illa quietis otia tumultuosæ vitæ tempestatibus affligitur, ita ut recte dicam: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demerit me.* Periclitanti igitur mihi orationis vestræ manum tendite,

vos

Ioann. diac.
lib. i. c. 49.

Psal. 118.

Psal. 68.

vos qui in virtutum litore statis. Quod vero me os Domini, quod lucernam dicitis, quod multis prodeesse multis que posse lucere perhibetis, hoc quoque mihi ad iniquitatum mearum cumulum accedit, ut, cum vindicari in me iniquitas debuit, laudes pro vindicta recipiam. Quibus autem hoc in loco terrenarum rerum tumultibus premor, explere verbis nequeo: quod tamen colligere ex breuitate epistolæ potestis, in qua ei minus loquor quem plus omnibus diligo. Præterea indico quia a ferenissimis dominis quantis valui precibus postulaui, ut vos, honore restituto, ad sancti Petri apostolorum principis limina venire, & quousque ita Deo placuerit, hic mecum viuire concedant, quatenus dum vos videre meruero, peregrinationis nostræ tedium de æterna patria inuicem loquendo releuemus.

Ioan. diac.
lib. 4. cap.
25. epist. 81.
lib. 4.

EPISTOLA VIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD BACANDAM EPISCOPVM FORMIENSEM.

Minturnensem ecclesiam desolatam
Formiensi vnit.

Gregorius Bacandæ episcopo Formiensi.

Et temporis necessitas nos perurget, & imminutio per-
sonarū exigit, ut destitutis ecclesiis salubri ac prouida
debeamus dispositione succurrere. Et ideo quoniā eccl-
esiā Minturnensem funditus tam cleri quam plebis desti-
tutam desolatione cognouimus, tuamque pro ea petitio-
nem, quatenus Formianæ ecclesiæ, in qua corpus beati
Erasmi martyris requiescit, cui fraternitas tua præsidet,
adiungi debeat, piam esse ac iustissimam prouidentes, ne-
cessarium duximus, consulentes tam desolationi loci illius,
quam ecclesiæ tuæ paupertati, redditus supradictæ ecclesiæ
Minturnensis, vel quidquid ei antiquo modernoque iu-
re, vel priuilegio potuit potestve qualibet ratione com-
petere, ad tuæ ecclesiæ ius potestatemque hac præcepti
nostrî auctoritate transmigrare: ut a præsenti tempore,
sicut de propria ecclesia debeas cogitare, eique compe-
tentî tua prouisione disponere, quatenus deinceps, quod
perire nunc usque potuit, pauperum ecclesiæ tuæ utilita-
tibus plerisque proficiat.

Iuo p. 3.
cap. 39.
Ioan. diac.
lib. 3. c. 14.

Concil. Tom. 13.

Y

EPISTOLA IX.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM SVBDIACONVM.

Vt discrepatio possessionis quadragenariæ fine debito
terminetur.*Gregorius Petro subdiacono.*

6. q. 4. c. 2.
Iuo p. 3. c.
146. par.
lib. 2. c. 66.

GREGORIVS seruus Dei , presbyter & abbas monasterii sancti Theodori in Sicilia prouincia, territorio Panormitano constituti, insinuauit nobis quod homines fundi Saloniaci iuris sanctæ ecclesiæ Romanæ, fines fundi Gerdiniæ, collimitantis eidem præfato fundo ecclesiæ sanctæ Romanæ, quos quieto iure per innumeros annos possederunt, velint peruadere. Et ideo volumus, accedente te ad Panormitanam ciuitatem, quæstionem ipsam tali ratione discutere, dominio rei apud possessorem, sicuti hactenus possessa est, videlicet permanente, vt si monasterium præfatum sancti Theodori fines, de quibus causatio mota est, inconcussos quadraginta annis possedisse repereris, nullam deinceps, etiam si quid sanctæ Romanæ ecclesiæ competere potuit, patiaris sustinere calumniam , sed quietem eorum inconcussam modis omnibus procurare. Sin vero actores sanctæ ecclesiæ non eos possedisse quadraginta annis inconcussso iure monstrauerint, sed aliquam intra hæc tempora motam fuisse aliquando quæstionem eorumdem finium, electis arbitris, tranquille & legaliter sopiaatur. Nos enim non solum nunquam mota fuscitari volumus , verum etiam quæ praua foris admouentur, sopiaire modis omnibus festinamus. Ita ergo experientia tua cuncta faciat effectibus mancipari, ne qua posthac huius rei ad nos quæstio reuertatur. Testamentum autem Bacandæ quondam xenodochi in ea qua conditum est volumus firmitate persistere.

Mense Nouembri, indictione nona.

EPISTOLA X.

GREGORII PAPÆ I.

AD HONORATVM ARCHIDIACONVM SALONITANVM.

De contentione ipsius contra episcopum suum,
& de custodia rerum ecclesiæ.

Gregorius Honorato diacono Salonitano.

EA quæ contra vos tu & episcopus tuus contraria di- Grat. diff.
rexistis scripta agnoscentes, doluimus, eo quod inter 74. c. 8.
vos nihil caritas recognoscit. Verumtamen te in officio
ordinis tui administrare præcipimus: & si illic potest su-
perante gratia causa vestri scandali definiri, multum cre-
dimus vestræ animæ acquisiuisse. Sin vero ita discordia in-
ter vos partes suas armavit, vt in timore scandali voluntas
vestra debeat remanere, tu ad nostram audientiam inde-
finenter occurre, & episcopus tuus pro se dirigat quam
elegerit personam instructam, vt omnibus subtili ratio-
ne perpensis, constituere quæ visa fuerint partibus, de-
beamus. Scire vero te volumus, quod a te omnia distri-
cte quæsturi sumus, si non ea quæ vel propriæ ecclesiæ,
vel quæ de diuersis ecclesiis cimelia sunt collecta sub om-
ni nunc sollicitudine & fide seruentur. Quod si quid ex
eis vel negligentia, vel cuiusquam fraude deperierit, tu
in hoc reatu constringeris, qui per archidiaconatus or-
dinem custodiae eiusdem ecclesiæ arctius implicaris.

Mense Decembri, indictione nona.

EPISTOLA XI.

GREGORII PAPÆ I.

AD CLEMENTINAM PATRICIAM.

Eam de morte Eutherii episcopi consolatur.

Gregorius Clementinæ patriciæ.

EPISTOLAM gloriae vestræ suscipiens, quæ de transitu
Eutherii quondam magnifice memoria loquebatur, in-
dicamus non minus animos nostros quam vestros esse tali

Concil. Tom. 13.

Y ij

mœrore confusos, eo quod opinionis probatæ viros hinc paulatim subtrahi mundo conspicimus, quorum ruina in ipsis iam causarum effectibus comprobatur. Sed hinc nos solerti decet conuersionis cautela subducere, ne sua nos secum pariter ruina circumPLICET. Et quidem amicorum nos amissio tanto debet tolerabilius contristare, quanto amissiuros nos illos conditio mortalitatis exposcit. Sed ta-

Grat. dist.
89. cap. 3.
Ant. lib. 7.
cap. 77.

men amissum carnis vitæ subsidium potens est ille consolari, qui ut adimeretur permittendo concessit, & ipse ad locum, qui destitutus erat, consolator accedere. Diaconum vero Anatolium, quem ad vos dirigi poposcisti, hoc nos facere non posse, causæ magis modus quam rigoris austeras facit. Vicedominum enim eum constituimus, cuius arbitrio episcopium commisimus disponendum.

EPISTOLA XII.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM DE VRBE VETERI.

Ut iniusta vexatio monasterii tollatur.

Gregorius Ioanni episcopo de Urbe veteri.

Grat. 16. q.
1. cap. 12.
Ant. lib. 5.
cap. 66.
Polyc. lib. 1.
tom. 1. Inf.
epist. 34.
lib. codem.

AGAPITVS, abbas monasterii sancti Georgii, insinuat nobis plurima se a vestrâ sanctitate grauamina sustinere, & non solum in his, quæ necessitatis tempore aliquod monasterio possint inferre subsidium, verum etiam quod in eodem monasterio Missas prohibeatis celebrari: sepeliri etiam ibidem mortuos interdicatis. Quod si ita est, a tali vos hortamur inhumanitate suspendi: & sepeliri ibidem mortuos, vel celebrari Missas, nulla vterius habita contradictione permittatis, ne denuo querelam de iis quæ dicta sunt predictus vir venerabilis Agapitus deponere compellatur.

EPISTOLA XIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD DOMINICVM EPISCOPVM CENTVMCELLENSEM.

Commendat Luminosam viduam Zemarchi.

Gregorius Dominico episcopo Centumcellensi.

OFFICI quidem sacerdotalis est, vt viduis ac maritali regimine desolatis, impertiri solatia debeat: vt

vnde in hoc mundo humana conditione priuantur, sacerdotali tuitione possint remedia reperire. Quoniam ergo Luminosa honesta femina relicta carissimi Zemarchi tribuni, nostræ se post Deum tuitioni commisit, huic vos solatiari in quo sibi necesse fuerit admonemus, nullusque sit ei de quolibet molestus articulo. Sed quia comitium illam, quam vir eius agendam suscepereat, nunc, Theodoro palatino concedente, ipsi est mulieri, ut peragere debeat, attributum, vel quem ipsi placuerit, donec præsentis inductionis celebretur impletio, nullum de ea re quoisque expleat inquietare permittas. Ita ergo facite, ut & Deum vobis faciat pro rebus talibus debitorem, & noster huiuscmodi, de impensis a vobis solatis, propensius animus grataletur.

EPISTOLA XIV.
GREGORII PAPÆ I.

AD DEMETRIVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Præcipit hæreticos, etiam cum periculo, in communione suscipere.

Gregorius Demetrio episcopo Neapolitano.

STEPHANVS præsentium portitor, cum de quibusdam fidei catholicæ capitulis eius a via veritatis nutaret intentio, pro huius rei dubietate a catholicæ se ecclesiæ communione suspenderat, donec eum Deus veritatis iudex ad viam rectitudinis reuocaret, quem recepta satisfactione in fide catholicæ communicasse cognoscas. Sed quia eum quosdam dubietatis suæ socios ibidem in Neapolitana ciuitate habere comperimus, hoc nobis de his quoque præfatus Stephanus pollicitus esse dignoscitur, ut si eorum ambiguitatem animæ nostræ interpositionis periculo sanaremus, ipsos etiam ad communionem catholicam sine mora posse vel reluctatione conuerti. Pro qua re præsentibus epistolis admonemus, nostra fide, nostroque, sicut ipsi vindentur, poposcisse periculo, eos in fidem catholicam communionemque suscipere, quibus potestis modis ad lucem de tenebris reuocate. Ne postquam ad nos huiusmodi causa perlata est, si silentio præterimus, de animabus eorum negligentia possimus subire iacturam.

Y iiij

Infra libro
10. epist. 17.
& 18.

EPISTOLA XV.

GREGORII PAPÆ I.

AD BALBINVM EPISCOPVM ROSELLANVM.

Populonensem ecclesiam visitationis gratia commendat.

Gregorius Balbino episcopo Rosellano.

PERVENIT ad nos, quod Populonensis ecclesia ita sit sacerdotis officio destituta, ut nec pœnitentia decedentibus ibidem, nec baptisma possit præstari infantibus. Huic igitur tam piæ rei, tamque necessariæ mole permoti, iubemus dilectioni tuæ, vt huius præceptionis auctoritate commonitus, memoratæ ecclesiæ visitator accedas, vt vnum cardinalem illic presbyterum, & duos debeat diacones ordinare. In parochiis vero præfatæ ecclesiæ tres similiter presbyteros, quos tamen dignos ad tale officium veneratione vita & morum grauitate præuideris, & quibus in nullo obuient constituta canonica disciplinæ, vt sanctæ cum digna cautela prouideatur ecclesiæ.

EPISTOLA XVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD SEVERVM EPISCOPVM AQVILEIENSEM.

Præcipit Romam ob fidei causam venire.

Gregorius Seuero episcopo Aquileiensi.

Ioan. diac.
lib. 4. cap.
38. & libro
2. cap. 50.
Paul diac.
libro 3. cap.
12. de gestis
Long.

SIC VT gradientem per deuia, carpentem denuo rectum stramitem, tota Dominus auditate complectitur: ita demum de deserente cognitam veritatis viam maiore mœrore, quam gaudio, quo de conuertente lœtatus fuerat, contrastatur: quia minoris excessus est veritatem non cognoscere, quam in eadem cognita non manere. Aliudque est quod ab errante committitur, aliud quod per scienciam perpetratur. Et nos si quidem quantum incorporatum te iam pridem fuisse in unitatem ecclesiæ gauisí fueramus, abundantius nunc dissociatum a catholica societate confundimur. Pro qua re imminente latore præsentium, iuxta Christianissimi & serenissimi rerum Domini iustitionem, ad beati Petri apostoli limina, cum tuis sequacibus,

venire te volumus, vt auctore Deo aggregata Synodo, de ea quæ inter vos vertitur dubietate quod iustum fuerit iudicetur.

EPISTOLA XVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD VNIVERSOS EPISCOPOS ITALIÆ.

Vt filii Longobardorum in hæresi Ariana baptizati ad fidem catholicam concilientur.

Gregorius uniuersis episcopis Italiæ.

• Antha-
rith **Q** VONIA M nefandissimus * Autharis in hac, quæ nu-
per expleta est, paschali solennitate, Longobardo-
rum filios in fide catholica baptizari prohibuit: pro qua
culpa eum diuina maiestas extinxit, vt solennitatem pa-
chalem vterius non videret, vestram fraternitatem de-
cet cunctos per loca vestra Longobardos admonere, vt
quia vbique grauis mortalitas imminet, eosdem filios suos,
in Ariana hæresi baptizatos, ad catholicam fidem conci-
lient, quatenus super eos iram Domini omnipotentis pla-
cent. Quos ergo potestis admonete: quanta virtute vale-
tis, eos ad fidem rectam suadendo rapite: æternam eis vi-
tam sine cessatione prædicare: vt cum ad districti veneritis
conspicuum iudicis, possitis ex vestra sollicitudine lucrum
in vobis ostentare pastoris.

EPISTOLA XVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM SVBDIACONVM.

Vt Marcello victus & vestitus necessaria ministrentur.

Gregorius Petro subdiacono.

* al. Bato-
litanae **I** NSINVATVM nobis est Marcellum * Barubicanæ ecclesiam, Ioan. diac.
libro 2. cap. 50. ibidem in Panormitanæ ciuitate, in monasterio sancti Hadriani, in pœnitentiam deputatum, non solum victus necessitatem pati, sed & nuditatis nimiam sustinere molestiam. Pro qua re necesse habemus strenuitati tuæ præsenti iussione præcipere, vt ipsi pro victu & vestimento, stratoque ad continentia, pueroque eius annonam quan-

tum prospexeris satis esse, constituas: vt inopia nuditasque eius tali prouidentia possint habere consultum, & vt ea quæ eidem viro deputaueris, tuis postmodum possint rationibus imputari. Ita ergo fac vt & nostram iussionem impleas, & tu quoque hoc ipsum bene disponendo, hac ipsa possis participari mercede. Præterea hoc tibi indagandum mandare curauimus, veteri quæ iam inoleuerat consuetudine postposita, vt si quæ ciuitates in prouincia Siciliæ pro peccatis nostris per sacerdotum lapsus a pastorali regimine vacare noscuntur, de clero ecclesiarum ipsarum, vel ex monasteriis, si qui digni ad sacerdotalem locum possunt inueniri, perspicias: & ad nos inquisita primitus morum grauitate transmittas, vt grec vniuscuiusque loci per pastoris lapsum inueniri non debeat longo tempore destitutus. Si vero vacantia quidem loca repereris, & nullus tali dignitati ex eadem ecclesia congruuus inueniatur, ad nos similiter inquisitione solerti renuntia, vt Deus quem dignum talibus ordinationibus iudicauerit valeat prouidere. Non enim oportet vt vnius excessu grec dominicus per prærupta possit sine pastore diffluere. Ita enim & locorum ordinatio proueniet, & reuertendilapsis ad gradum priorem, quo melius pœniteant, suspicio non manebit.

EPISTOLA XIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD NATALEM EPISCOPVM SALONITANVM.

Præcipit vt Honoratum archidiaconum suo
gradui restituat.

Gregorius Natali episcopo Salonitano.

Grat. dist.
74. cap. 2.

GESTA quæ nobis in Concilii vestri confecta secreta-
Grio direxistis, in quibus archidiaconus Honoratus ad-
dicitur, plena esse cognouimus semine iurgiorum, cum
vno eodemque tempore vna persona nolens ad sacerdotii
ordinem prouehitur, quæ tamquam immerita a diacona-
tus officio remouetur. Et sicut iustum est, vt nemo cresce-
re compellatur inuitus, ita censendum puto similiter, ne
quisquam infons ab ordinis sui ministerio deiiciatur in-
iuste.

iuste. Verumtamen quia inimica Deo discordia tuas partes accusat, locum & administrationem suam Honorato archidiacono restituas commonemus, atque concordes diuinis ministeriis competentia exhibere seruitia. Audientia & quaestioni nostrae, si adhuc inter vos causa nutritur scandali, praedictus archidiaconus occurrat admonitus, atque dilectio tua pro partibus suis dirigat personam instructam, quibus praesentibus, solatiante Domino, nobis deposito studio personarum, quæ competitunt fauori iustitiae, decernere valeamus.

EPISTOLA XX.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

Scribit se gregemque dominicum ut precibus adiuuet.

Gregorius Natali episcopo Salonitano.

SCRIPTA reuerentiae vestrae, quæ processioni nostræ Grat. dist. gratias referebant, offerente Stephano diacono, quem 74. c.
Gesta. direxistis, accepimus: & nimur valde credenda sunt gratia & studio caritatis impensa, dum pontificatus nostri congaudere ordinem ratio commonebat. Idcirco nos salutationis vestrae causa reddidit lætiores, conscientiam nostram indicamus, ipsius honoris onera me ægro animo suscepisse. Sed quia diuinis iudiciis non poteram resultare, necessario mentem meam parti lætiori reuocavi. Pro quare reuerentiam vestram epistolario sermone deposcimus, ut tam nos, quam Christianus grex, curæ nostræ commissus, orationis vestrae solatiis perfruamur, quatenus ea valeamus præsidii firmitate procellas temporum superare.

Mense Februario, indictione nona.

EPISTOLA XXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD NONNOSVM.

Maurentium de possessione quam petiit dicit se
exauditurum.

Gregorius Nonnos.

OMNIPO TENS Deus cordi vestro indicet quanta deuo-
tione ac dilectione vobis coniungor. Et si hanc per
epistolas implere nequeo, si quando tamen opportunita-
tem inueniam, rebus ostendere curabo. Salutationis præ-
terea alloquium soluens indico: quia veniente humili ve-
stro domno Maurentio de possessione, quam gloria ve-
stra petiit, per omnia parebimus.

EPISTOLA XXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD GEORGIVM ITALIÆ PRÆFECTVM.

Gratiarum actiones facit.

Gregorius Georgio præfecto Italiæ.

BONITATEM vestræ excellentiæ, quam semper cogni-
tam habui, nunc experimēto superaddito recognoui.
Vnde omnipotentem Deum deprecor, ut sua vos protec-
tione custodiat, vobisque & apud se gratiam, & apud se-
renissimos dominos largiatur. Si autem nullæ hominum,
qui intersunt, prauitates vos diuidant, esse me vestrum
proprium valde certum tenete, & vobis dilectione con-
iunctum. Quod in omnipotente Domino confido: quia
hoc vobis etiam per documentum meæ attestationis
ostendo. Salutationis igitur alloquium soluens peto, ut
quoties vsus exegerit, vestris me affatibus releuare cu-
retis.

EPISTOLA XXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

Ancillas Dei, Paulinum presbyterum, & alios
commendat.*Gregorius Anthemio subdiacono.*

INSINVATVM nobis est, ancillas Dei quasdam Nolanae Ioan. diac.
libro 2. cap.
55.
ciuitatis in Aboritana domo commorantes, nimiam vi-
tus vestitusque penuriam sustinere. Quibus ex præcepto
Dei subuenire nos conuenit, & inopiam earum, inquan-
tum possumus, donante Domino subleuare. Propterea ex-
perientia tua præsentि iussione mandamus, ut de hac præ-
sentि nona indictione, quadraginta in auro eis solidos dare
debeas, & deinceps succendentibus indictionibus annuos
viginti solidos ministrare, qui tuis possint rationibus im-
putari. Præterea Paulino presbytero monasterii sancti
Erasmi, quod in latere montis Soractis situm est: sed &
duobus monachis in oratorio sancti archangeli seruien-
tibus, quod in Lucullano castro iuxta sancti Petri basili-
cam esse dignoscitur, binos te in præsentि tantummodo so-
lidos dare præcipimus, qui & ipsi tuis rationibus imputen-
tur. Ita ergo fac, ut impensæ mercedis tu quoque partici-
pium sortiaris.

EPISTOLA XXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM CONSTANTINOPOLITANVM,
Eulogium Alexandrinum, &c.De onere pastorali fibi nuper imposito, & de fide, quam
iuxta decreta Conciliorum amplectitur.*Gregorius Ioanni episcopo Constantinopolitano, Eulogio Ale-
xandrino, Joanni Hierosolymitano, Anastasio
patriarchæ Antiocheno, a paribus.*

CONSIDERANTI mihi quod impar meritis, ac toto animo
crenitens, pastoralis curæ pondera portare compulsus
Concil. Tom. 13.

Z ij

sum, caligo moeroris occurrit, & triste cor nihil aliud nisi
eas, quæ videre nil sinunt, tenebras videt. Nam quid anti-
stes ad Dominum nisi pro delictis populi intercessor eli-
gitur? Quia itaque fiducia ad Deum pro peccatis alienis in-
tercessor venio, apud quem de propriis securus non sum? Si
fortasse quispiam apud potentem virum, qui & sibi ira-
tus, & mihi esset incognitus, intercessorem suum me fieri
quæreret, protinus responderem: Ad intercedendum ve-
nire nequeo, quia eius notitiam ex sedula familiaritate
non habeo. Si igitur recte homo apud hominem, de quo
minime præsumpsisse, fieri intercessor erubescerem;
quantæ hoc audaciæ est, quod apud Deum pro populo lo-
cum intercessoris obtineo, cui familiarem me esse per vitæ
meritum non agnosco? Quia in re est mihi adhuc aliud gra-
uius formidandum: quia, sicut cuncti liquido nouimus,
cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati ad
deteriora animus prouocatur. Et valde pertimesco, ne
commissa mihi plebs fidelium, reatus mei additamento
depereat, cuius nunc usque delicta Dominus æquanimi-
ter tolerabat. Cum vero vt cumque hunc timorem suppri-
mo, & consolatā mentem ad pontificalis operis studia ac-
cingo, considerata ipsa rei immensitate deterreor. Perpen-
do quippe quod omni cura vigilandum est, vt rector cogi-
tatione sit mundus, operatione præcipius, discretus in silen-
tio, ut ilis in verbo, singulis compassione proximus, præ-
cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per
humilitatem socius, contra delinquentium vitia per ze-
lum iustitiae erectus. Quæ videlicet cuncta dum subtili
studeo inquisitione perscrutari, ipsa me in singulis latitu-
do considerationis angustat. Nam, sicut prædicti, curan-
dum summopere est vt rector cogitatione sit mundus,
quatenus nulla hunc immunditia polluat, qui hoc suscep-
tit officii, vt in alienis quoque cordibus pollutionis ma-
culas terget. Quia necesse est vt esse munda studeat ma-
nus quæ diluere sordes curat, ne tacta quæque deterius
inquinet, si sordida ipsa stercoreis insequens lutum tenet.
Scriptum namque est: *Mundamini, qui fertis vasa Domini.*

Domini etenim vasa ferunt, qui proximorum animas
ad interna * sacraria perducendas, in conuersationis suæ ^{faci-}
exemplo suscipiunt. Apud semetipsum ergo quantum

De cura
paſt. libro
1. cap. 2.
tom. 4.

Grat. 1. qu.
1. cap. 93.
Panor. libro
2. cap. 2.

Iſaie 52.

debeat mundari conspiciat, qui ad æternitatis templum
vasa viuentia in sinu propriæ conuersationis portat. Hinc
diuina voce præcipitur, vt in Aaron pectore rationale iu-
dicii vittis ligantibus imprimatur, quatenus sacerdotale
cor nequaquam cogitationes fluxæ possideant, sed ratio
sola constringat. Nec indiscretum quid vel inutile cogitet,
qui ad exemplum vitæ aliis constitutus, ex grauitate sem-
per debet ostendere quantam in pectore rationem por-
tet. In quo etiam rationale vigilanter adiungitur, vt duo-
decim patriarcharum nomina describantur. Adscriptos
enim patres semper in pectore ferre, est antiquorū vitam
sine intermissione cogitare. Nam tunc sacerdos irrepre-
hensibiliter graditur, cum exempla patrum præcedentiū
indefinenter intuetur: cum sanctorum vestigia sine cessa-
tione considerat, & cogitationes illicitas deprimit, ne ex-
tra ordinis sui limitem pedem operis tendat. Rursum cum S. Greg. in
me ad consideranda debita pastoris opera confero, per lib. 1. Reg.
pendo quanta intentione curandum est, vt sit operatio- c. 1. to. 1.
ne præcipuus, quatenus vitæ viam subditis viuendo de- De cura
nuntiet, & grex, qui pastoris vocem moresque sequitur, past. li. 2.
per exempla melius quam per verba gradiatur. Qui enim ca. 3. to. 4.
locisfui necessitate exigitur summa dicere, hac eadem ne-
cessitate compellitur summa monstrare. Illa namque vox
libentius auditorū cor penetrat, quam dicentis vita com-
mendat: quia quod loquendo præcipit, ostendendo adiu-
uat vt fiat. Hinc enim per prophetam dicitur: *Supermontem Isai. 40.*
excelsum ascende tu qui euangelizas Sion: vt videlicet qui cælesti
prædicatione vtitur, ima iam terrenorū operum deserens,
in rerum culmine stare videatur, tantoque subditos faci-
lius ad meliora pertrahat, quanto per vitæ meritum de su-
pernis clamat. Hinc diuina lege armum sacerdos in sacrifi-
cium & dextrum accipit & separatum, vt non solum sit
eius operatio vtilis, sed etiam singularis: nec inter malos
tantummodo quæ recta sunt faciat, sed bene quoque ope-
rantes subditos, sicut honore ordinis superat, ita etiam
morum virtute transcendat. Cui in esu quoque pectuscu-
lum cum armo tribuitur, vt quod de sacrificio præcipitur
sumere, hoc de semetipso discat conditori suo immolare.
Et non solum pectore quæ recta sunt cogitet, sed spectato-
res suos ad sublimia armo operis inuitet. Nulla præsentis

Z iiij

vita appetat, nulla pertimescat blandimenta mundi, respecto intimo terrore despiciat, terrores autem considerato internæ dulcedinis blandimento contemnat. Vnde supernæ quoque vocis imperio, in utroque humero sacerdos velamine superhumeralis astringitur, ut contra aduersa & prospera virtutum semper ornamento muniatur,

2. Cor. 6.

quatenus iuxta Pauli vocem: *Per arma iustitiae a dextris simbrisque* gradiens, cum ad sola, quæ anteriora sunt, nititur, in nullo delectationis infimæ latere flectatur. Non hunc prospera eleuent, non aduersa perturbent, non blanda usque ad voluptatem demulcent, non aspera ad desperationem premant: ut dum nullis passionibus intentionem mentis humiliat, quanta in utroque humero superhumeralis pulcritudine tegatur, ostendat. *Quod recte etiam superhumera ex auro, hyacintho, purpura, bis tincto coco, & torta fieri byssō præcipitur,* ut quanta sacerdos clarescere virtutum diuersitate debeat, demonstretur. In sacerdotis quippe habitu ante omnia aurum fulget, ut in eo intellectus sapientiae principaliter emicet. Cui hyacinthus, qui aereo colore resplendet, adiungitur, ut per omnem quod intelligendo penetrat, non ad fauores infimos, sed ad amorem cœlestium surgat, ne dum suis incautus laudibus capit, ipso etiam veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque ac hyacintho purpura permiscetur, ut videlicet sacerdotale cor, cum summa prædicat, etiam in semetipso suggestiones vitiorum reprimat, eisque veluti regia potestate contradicat, quatenus nobilitatem semper intimæ regenerationis aspiciat, & cœlestis regni habitum moribus defendat. De hac enim nobilitate spiritus per Petrum dicitur: *Vos autem genus electum, regale sacerdotium.* De hac etiam potestate, qua vitia subigimus, Ioannis voce roboramur, qui ait: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Auro autem ac hyacintho & purpura bis tinctus coccus adiungitur, ut ante interni iudicis oculos omnia virtutum opera ex caritate decorentur, & cuncta quæ coram hominibus rutilant, hæc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat. *Quæ scilicet caritas,* quia Deum simul & proximum diligit, quasi coccus ex duplice tinctura fulgefcit. *Qui igitur sic ad auctoris speciem anhelat, ut proximorum curam negligat, vel sic pro-*

1. Pet. 2.

Iohn. 1.

ximorum curam exequitur, vt a diuino amore tepeſcat, quia vnum horum quodlibet negligit, in ſuperhumeralis ornameſto habere coccum bis tinctum nescit. Sed cum mens ad præcepta caritatis tenditur, reſtat procul dubio vt per abſtinentiam caro maceretur. Vnde & bis tincto cocco torta byſſus adiungitur: de terra enim byſſus nitenti ſpecie oritur. Et quid per byſſum, niſi candens nitore munditiæ corporalij caſtitas deſignatur? Quæ videlicet torta pulcritudini ſuperhumeralis innectitur: quia tunc caſtimonia ad perfectum munditiæ candorem ducitur, cum per abſtinentiam caro fatigatur. Cumque inter virtutes ceteras etiam afflictæ carniſ meritum proficit, quaſi in diuersa ſuperhumeralis ſpecie byſſus torta candescit. Rurſum cum me ad conſiderandum debitum paſtoris verbum ac ſilentium confero, pauenti cura perpendo, quod valde neceſſe eſt, vt & discretus ſit in ſilentio, & utilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat. Nam ſicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum ſilentium, hos qui erudiri poterant in errore derelinquit. Sæpe namque rectores improuidi humanam amittere Iohann. 10. gratiam formidantes, loqui recta libere pertimescunt: & iuxta veritatis vocem, nequaquam iam gregis cuſtodiæ paſtorum ſtudio, ſed mercenariorū vice deſeruiunt: quia veniente lupo fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hinc namque eos Dominus per prophetam increpat, dicens: *Canes muti non valentes latrare.* Hinc rurſum queri- Iſaia 56. tur, dicens: *Non ascendiflſ ex aduerſo, neque oppoſuiflſ murum* Ezech. 13. *pro domo Iſrael, ut ſtaretis in prælio in die Domini.* Ex aduerſo Lib. 2. paſt. c. 4. tom. 4. quippe ascendere, eſt pro defenſione commiſſi gregis vo- ce libera huius mundi potestatibus contraire. Et in die Domini in prælio ſtare, eſt prauis decertantibus ex iuſti- tiae amore reſiſtere. Paſtori etenim recta timuſſe dicere, quid eſt aliud, quam terga tacendo præbuſſe? Qui nim- rum ſi pro grege ſe obiicit, murum pro domo Iſrael hoſti- bus opponit. Hinc rurſus delinquenti populo dicitur: *Pro-* Thren. 2. Gregor. 1. Reg. 3. cap. tom. 1. *phetæ tuuiderunt tibi falsa & ſulta, nec aperiebant tibi iniqui- tatem tuam, ut te ad pœnitentiam prouocarent.* Prophetæ quip- pe nonnunquam in ſacro eloquio doctores vocantur, qui dum fugitiua eſſe praefentia indicant, quæ ſunt ventura manifestant. Quos diuinus fermo falsa videre redarguit:

quia dum corriperé culpas metuunt, incassum delinquen-
 tibus promissa securitate blandiuntur. Qui iniquitatem
 peccantium nequaquam aperiunt, quia ab increpationis
 voce conticescunt. Clavis quippe aperitionis, sermo est
 correptionis: quia increpando culpam detegit, quam sa-
 pe nescit ipse etiam qui perpetravit. Hinc Paulus ait: *Vt
 potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt
 redarguere.* Hinc per Malachiam dicitur: *Labia sacerdotis
 custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius: quia angelus
 Domini exercituum est.* Hinc per Isaiam Dominus admonet,
 dicens: *Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam.* Præco-
 nis quippe officium suscipit, quisquis ad sacerdotiū ascen-
 dit, vt ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ip-
 se scilicet clamando gradiatur. Sacerdos vero si prædic-
 tionis est nescius, quam clamoris vocem datus est præ-
 co mutus? Hinc est enim quod super pastores primos in lin-
 guarum specie Spiritus sanctus infedit: quia nimis quos
 repleuerit, de se protinus loquentes facit. Hinc Moysi
 præcipitur, vt tabernaculum sacerdos ingrediens, tintin-
 nabulis ambiatur: vt videlicet voces prædicationis ha-
 beat, ne superni speculatoris iudicium ex silentio offendat.
 Scriptum quippe est: *Audiatur sonitus quando ingreditur
 vel egreditur sanctuarium in conspectu Domini, & non moriatur.*
 Sacerdos namque ingrediens vel egrediens moritur, si de
 eo sonitus non audiatur: quia iram contra se occulti iudi-
 cis exigit, si sine sonitu prædicationis incedit. Apte autem
 tintinnabula vestimentis eius describuntur inserta. Vestimenta enim sacerdotis, quid aliud quam recta opera de-
 bemus accipere; Propheta attestante, qui ait: *Sacerdotes
 tui induantur iustitiam?* Vestimentis itaque illius tintinnabu-
 la inhærent, vt vitæ viam cum linguae sonitu ipsa quoque
 opera sacerdotis clament. Sed considerandum quoque est,
 vt rector cum se ad loquendum præparat, sub quantæ cau-
 telæ studio loquatur attendat, ne si inordinate ad loquen-
 dum rapitur, erroris vulnere audientium corda feriantur,
 & cum fortasse sapiens videri desiderat, vnitatis compa-
 gem insipienter absindat. Hinc namque veritas dicit:
Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos. Per sal quippe
 verbi sapientia designatur. Qui igitur loqui sapienter ni-
 titur, magnopere metuat ne eius eloquio audientium
 vnitatis

*Tit. 1.**Malach. 2.**Isa. 58.**Ab. 2.**Exod. 28.**Psalm. 131.**Gregor. 7.
moral. 4.
&c. 6.**Marc. 9.*

vnitatis confundatur. Hinc Paulus ait: *Non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Hinc in sacerdotis ueste Rom. 12.
 iuxta diuinam vocem, tintinnabulis mala Punica coniunguntur. *Quid enim per mala Punica, nisi fidei vnitatis designatur?* Nam sicut in malo Punico uno exterius cortice Exod. 18.
 multa interius grana muniuntur, sic innumeros sanctæ ecclæsis populos vnitatis fidei contegit, quos intus diuersitas Gregor. 2.
 meritorum tenet. Tunc ergo tintinnabulis mala Punica Past. 4.
 iungimus, cum per omne quod dicimus, vnitatem fidei custodimus. Rursum, cum me ad considerandum confe-
 ro, qualis rector in compassione, qualisque esse debeat in contemplatione perpendo, vt & singulis compassione sit
 proximus, & præ cunctis contemplatione suspensus, qua-
 tenus & per pietatis viscera in se infirmitatem ceterorum transferat, & per speculationis altitudinem semetipsum quoque inuisibilia appetendo transcendat, ne aut alta pe-
 tens proximoru[m] infima despiciat, aut infimis proximorum congruens, appetere alta desistat. Hinc est namque quod 1. Cor. 12.
 Paulus in paradisum ducitur, cælique tertii secreta rima-
 tur: & tamen in illa inuisibiliū contemplatione suspensus,
 ad cubile carnaliū mentis aciem reuocat, & cum sanctum coniugium creandorum sit causa liberoru[m], aliquid etiam eis & de voluptate largitur, dicens: *Propter fornicationes au- 1. Cor. 7.*
 tem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque suum viru[m] habeat. *Vxori vir debitum reddat, similiter & uxori viro.* Ecce iam cælestibus secretis inseritur, & tamen per condescensionis viscera, carnaliū cubile perscrutatur: & quem subleuatus ad inuisibilia erigit, hunc mentis oculum ad secreta coniugum inflebit. Cælum contemplatione transcendent, nec tamen stratum carnalium solicitudine deserit: quia compage caritatis summis simul & infimis iunctus, & in semetipso virtute spiritus ad alta valenter rapitur, & pietate in aliis æquanimiter ad ima reuocatur. Pro hac sua compa-
 fione caritatis, iterum dicit: *Quis infirmatur, & ego non infir- 2. Cor. 11.*
 mor? quis scandalizatur, & ego non uror? Hinc rursus ait: *Fa- 1. Cor. 9.*
 elius sum Iudæus tamquam Iudæus. Quod videlicet exhibebat Past. 2. c. 5.
 non amittendo fidem, sed extendendo pietatem, & in se personam infidelium transfigurans: vt ex semetipso disce-
 ret qualiter aliis misereri debuisset, quatenus hoc illis im-
 penderet, quod sibi ipse, si ita esset, impendi recte voluisset.

Concil. Tom. 13.

A a

*2. Cor. 5.**Dist. 88. c. 1.**Gen. 28.**Grat. dist.
88. cap. 1.**Exod. 30.**1. Cor. 9.*

Hinc iterum dicit: *Sive mente excedimus, Deo; sive sobrii sumus, vobis:* quia & semetipsum nouerat contemplando transcedere, & eumdem se auditoribus condescendendo attemperare. Hinc Iacob Domino scalæ desuper innitente, & vngato deorsum lapide ascendentēs & descendentes angelos vidit, quia scilicet prædicatores recti, non solum sursum sanctum caput ecclesiæ, videlicet Dominū, contemplando appetunt, sed deorsum quoque ad membra illius miserando descendunt. Hinc Moyses crebro tabernaculum intrat & exit, & qui intus in contemplatione rapitur, foris infirmantium negotiis vrgetur. Intus Dei arcana considerat: foris onera carnalium portat. Qui de rebus quoque dubiis semper ad tabernaculum recurrit, & coram testamenti arca Dominum consulit: exemplum procul dubio rectoribus præbens, ut cum foris ambigunt quid disponāt, ad mentem semper quasi ad tabernaculum redeant, & velut coram testamenti arca Dominum consulant, si de his, in quibus dubitant, apud semetipso intus sacri eloquii paginas requirant. Hinc ipsa veritas per susceptionem nobis nostræ humanitatis ostensa, in monte orationi inhæret, miracula in vrbibus exercet: imitationis videlicet viam bonis rectoribus sternens, ut et si iam summa contemplando appetunt, necessitatibus tamen infirmantium compatiendo misceantur: quia tunc ad alta caritas mirabiliter surgit, cum ad ima proximorum se misericorditer attrahit, & quo benigne descendit ad infima, valenter recurrit ad summa. In qua videlicet compassione necesse est ut talem se, qui præest, exhibeat, cui subiecti quique occulta quoque sua prodere non erubescant: ut cum tentationum suarum fluctus paruuli tolerant, ad pastoris mentem, quasi ad matris sinum, recurrent: & hoc quod se inquinari pulsantis culpæ sordibus præudent, exhortationis eius solatio, & lacrymis orationis lauent. Vnde & ante fores templi ad abluendas ingredientium manus mare æneum, id est, luterem, duodecim boues portant, qui quidem facie exterius eminent, sed ex posterioribus latent. Quid namque in duodecim bobus nisi vniuersus pastorum ordo signatur? De quibus lex, Paulo differente, dicit: *Non obturabis os boui triturianti. Quorum quidem nos aperta opera cernimus, sed apud districtum iudicem, quæ illos posterius ma-*

neant in occulta retributione, nescimus. Qui tamen cum condescensionis suæ patientiam abluendis proximorum confessionibus præparant, velut ante fores templi luterem portant, ut quisquis intrare æternitatis ianuam nititur, tentationes suas menti pastoris indicet, & quasi in boum lutere cogitationis vel operationis manus lauet. Et fit plerumque ut dum rectoris animus aliena tentamenta condescendendo recognoscit, auditis temptationibus & ipse pulsetur: quia & hæc eadem per quam populi multitudo diluitur, aqua procul dubio luteris inquinatur. Nam dum sordes diluentium suscipit, quasi suæ munditiæ serenitatem perdit. Sed hæc nequaquam pastori timenda sunt: quia Deo subtiliter cuncta pensante, tanto facilius a sua eripitur, quanto misericordius ex aliena temptatione fatigatur. Rursus cum me ad considerandum confero, qualis in humilitate, qualisque esse rector debeat in districtione, perpendo: quoniam necesse est, ut & bene agentibus sit per humilitatem socius, & contra delinquentium vitia per zelum iustitiae erectus, quatenus & bonis in nullo se præferat, & cum prauorum culpa exigit, prioratus sui potestatem agnoscat, ut & honore suspenso æqualem se subditis bene viuentibus deputet, & contra peruersorum culpas ex zelo iustitiae excrescat. Hinc est namque quod Petrus auctore Deo sanctæ ecclesiæ principatum tenens, a bene agente Cornelio, & sese ei humiliter prosterrente, immoderatus venerari recusavit, sequi illi similem recognouit, dicens: *Surge, ne feceris, & ego homo sum.* Sed AG. 10. cum Ananiae & Sapphiræ culpam reperit, mox quanta potentia super ceteros excreuisset, ostendit. Verbo namque eorum vitam perculit, quam spiritu perscrutante deprehendit, & summum se intra ecclesiam contra peccata recoluit, quod honore sibi vehementer impenso, coram bene agentibus fratribus non agnouit. Hic communio-nem æqualitatis meruit sanctitas actionis, illic zelus vltionis vim aperuit potestatis. Hinc est quod Paulus bene agentibus fratribus prælatum se esse nesciebat, cum dice-ret: *Non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudii vestri.* Ad quæ ideo adiunxit: *Fide enim statis;* ac si id quod protulerat aperiret, dicens: Ideo non dominamur fidei vestrae, quia fide statis. *Æquales enim vobis sumus, in*

Gregor. in
Ezech.
hom. 18.
Reg. ep. 38.
lib. 4. past.
2. cap. 6.

Concil. Tom. 13.

A a ij

quo vos stare cognoscimus. Quasi prælatum se esse fratri-

1. Thess. 2.

bus nesciebat, cum diceret: *Factis sumus paruuli in medio ve-*

2. Cor. 4.

strum: & rursum: Nos autem seruos vestros per Christum. Sed

1. Cor. 4.

cum culpam, quæ corrigi debuisset, inuenit, illico se ma-

gistrum esse recoluit, dicens: Quid vultis, in virga veniam

ad vos? Summus itaque locus tunc bene regitur, cum is

qui præfest, vitiis potius quam fratribus dominatur. Bene

acceptam potestatem regit, qui & tenere illam nouit &

impugnare. Bene hanc regit, qui scit per illam super cul-

pas erigi, scit cum illa ceteris in æqualitate componi. Sic

autem seruanda est virtus humilitatis, ut non soluantur iu-

ra regiminis: ne dum prælatus quisque plus se, quam de-

cet, deiicit, subditorum vitam restringere sub disciplinæ

vinculo non possit: & sic seruanda est disciplinæ seueritas,

ne, dum plus quam necesse est zelus accenditur, mansue-

tudo funditus amittatur. Sæpe namque virtia virtutes se es-

se mentiuntur, ut tenacia parsimonia, effusio largitas, cru-

delitas zelus iustitiae, remissio pietas velit videri. Discipli-

na ergo vel misericordia multum destituitur, si vna sine

altera teneatur. Sed magna discretionis arte seruanda est,

& iuste consulens misericordia, & pie * sœuiens disciplina.

Hinc namque est quod docente veritate per Samarita-

ni studium, semiuius in stabulum ducitur, & vinum at-

que oleum vulneribus eius adhibetur: ut per vinum scilicet

mordeantur vulnera, & per oleum foueantur. Necesse

quippe est, ut is qui sanandis vulneribus præfest, in vino

morsum doloris adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: qua-

tenus per vinum mordeantur putrida, per oleum sananda

foueantur. Sit ergo amor, sed non emolliens: sit rigor, sed

non exasperas. Quod bene illa tabernaculi arca significat,

in qua cum tabulis virga simul & manna est: quia cum scrip-

ture sacrae scientia in boni rectoris pectore si est virga di-

strictionis, & sit manna dulcedinis. Suscepto itaque pa-

storialis curæ onere, cum cuncta hac atque alia huiusmodi

multa considero, videor quod esse non possum; maxime

quia hoc in loco quisquis pastor dicitur, curis exteriorib-

us grauiter occupatur, ita ut sæpe incertum fiat, vtrum

pastoris officium, an terreni proceris agat. Et quidem quis-

quis regendis fratribus præfest, vacare funditus a curis ex-

terioribus non potest, sed tamen curandum magnopere

L.M.C. 10.

Grat. 41.
cap. 6.
Greg. Mor.
lib. 20. c. 8.

* fidei

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

est, ne ab his immoderate deprimatur. Vnde recte ad Ezechielem dicitur : *Sacerdotes caput suum non radant, neque comam nutriant, sed tondentes attondeant capita sua.* Quid enim signant capilli in capite, nisi exteriores cogitationes in mente? Qui dum super cerebrum insensibiliter oriuntur, curas vitæ præsentis exprimunt, quæ ex negligentia actorpenti sensu: quia inopportune prodeunt, quasi nobis non sentientibus procedunt. Quia ergo cuncti qui præsunt, habere quidem solicitudines exteriores debent, nec tamen eis vehementer incumbere; sacerdotes recte & caput prohibentur radere & comam nutrire, ut cogitationes carnis de vita subditorum nec a se funditus amputent, nec rursum ad crescendum nimis relaxent. Vnde bene dicitur : *Tondentes tondeant capita sua:* vt videlicet curæ temporalis solicitudinis, & ad quantum necesse est prodent, & tamen recidantur citius, ne immoderatus excrescant. Dum igitur & per administratam exteriorem prouidentiam corporalis subditorum vita protegitur, & rursus per immoderatam alta cordis intentio non impeditur, quasi capilli in capite sacerdotis seruantur, ut cutem cooperiant; & refescantur, ne oculos claudant. Sed hoc in loco huius discretionis moderamina video seruari non posse, quia tanti quotidie casus imminent, ut mentem simul obruant, cum vitam corporalem necant. Vnde, fratres carissimi, per venturum iudicem rogo, per multorum millium angelorum frequentiam, per ecclesiam primiutorum, qui conscripti sunt in cælis, sub hoc pastoralis curæ onere lassescensem orationis vestrae intercessione me adiuuate, ne suscepta me pondera ultra vires premant. Memor vero quod scriptum est: *Orate pro inuicem ut salu-* Iacob. 5.

mini, etiam impendo, quod peto. Sed recipiam quod impendo. Dum enim nos vobis per orationis opem coniungimur quasi ambulantes per lubricum, vicissim nobis manum tenemus, fitque ex magna prouisione caritatis, ut eo singulorum robustius pes figatur, quo in alterum alter innititur. Præterea, *quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confesso fit ad salutem,* Rom. 10. sicut sancti euangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere, & venerari me fateor. Ni- Grat. diff. 15. cap. 4. cènum scilicet, in quo peruersum Arii dogma destruitur, Constantinopolitanū quoque, in quo Eunomii & Mace-

donii error conuincitur, Ephesinū etiam primum, in quo Nestorii impietas iudicatur. Calchedonense vero, in quo Eutychis, Dioscorique prauitas reprobatur, tota deuotione complector, integerrima approbatione custodio: quia in his, velut in quadrato lapide, sanctæ fidei structura confurgit, & cuiuslibet vitæ atque actionis norma constituit. Quisquis eorum soliditatem non tenet, etiam si lapis esse cernitur, tamen extra ædificium iacet. Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo epistola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur: in quo Theodorus personam mediatoris Dei & hominum in duabus substantiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur: & in quo scripta quoque Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementiæ prolata refutantur. Cunctas vero quas præfata veneranda Concilia personas respuunt, respuo; quas venerantur, amplector: quia dum vniuersali sunt consensu constituta, se & non illa destruit, quisquis presumit aut soluere quos ligant, aut religare quos soluunt. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit. Quisquis vero prædictarum Synodorum fidem tenet, pax ei sit a Deo Patre per Iesum Christum Filium eius, qui cum eo viuit & regnat consubstantialiter Deus in unitate Spiritus sancti, per omnia saecula saeculorum. Amen.

EPISTOLA XXV.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANASTASIVM PATRIARCHAM ANTIOCHENVM.

Conqueritur de onore pastorali.

*Gregorius Anastasio patriarchæ Antiocheno.*Idem fere
supra ep. 7.Ioan. diac.
librot. cap.
49. lit.

SCRIPTA vestræ beatitudinis, vt fessus requiem, salutem æger, fontem sitiens, umbram æstuans accepi. Neque enim illa verba per linguam carnis videbantur expressa: quia sic spiritalem amorem suum, quem gestabant, aperuerunt, ac si mens per semetipsam loqueretur. Sed dum valde fuit quod scriptum est, quia amor vester terrena me portare onera præcepit, & quem prius spiritualiter diligebatis, postea, ut æstimo, temporaliter amantes, usque ad terram me superposito onere depressistis; ita ut omnem mentis rectitudinem funditus perdens, contem-

plationisque aciem amittens, non per prophetiae spiritum, sed per experimentum dicam: *Incuruatus sum, & humilia-* Psal. 118.
tus sum usqueaque. Tanta me quippe occupationum one-
 ra deprimunt, ut ad superna animus nullatenus erigatur.
 Multis causarum fluctibus quatior, & post illa quietis otia,
 tumultuosæ vitæ tempestatibus affligor, ita ut recte di-
 cam: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Peri- Psal. 68.
 clitanti igitur mihi manum orationis vestræ tendite, vos
 qui in virtutum liture statis. Quod vero me os Domini,
 quod lucernam dicitis, quod loquendo multis prodeesse,
 multisque posse lucere perhibetis; estimationem mihi
 meam, fateor, in dubietatem maximam perduxistis. Con-
 sidero namque qui sum, & nihil in me ex huius boni signo
 deprehendo. Considero namque qui estis, & vos mentiri
 posse non arbitror. Cum ergo credere volo quod dicitis,
 contradicit mihi infirmitas mea. Cum discutere volo
 quod in laude mea dicitur, contradicit mihi sanctitas ve-
 stra. Sed quæso, vir sancte, nobis aliquid de hoc certami-
 ne nostro conueniat, ut etsi non quod dicitis ita est, sit ita
 quia dicitis. Præterea sicuti patriarchis aliis fratribus a pa-
 ribus synodicam vobis epistolam direxi: quia apud me
 semper hoc estis, quod ex omnipotentis Dei munere ac-
 cepistis esse, non quod ex voluntate hominum putamini
 non esse. Latori vero præsentium Bonifacio defensori ali-
 qua iniunxi quæ sanctitati vestræ debeat secretius intima-
 re. Amatoris autem vestri beati Petri apostoli vobis clau-
 ues transmisi, quæ super ægros positæ, multis solent mira-
 culis coruscare.

EPISTOLA XXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANASTASIVM ARCHIEPISCOPVM CORINTHI.
 Conqueritur de onere pastorali, & hortatur ut succurrat
 portitori præsenti.

Gregorius Anastasio archiepiscopo Corinthi.

IUDICIA Dei quanto sunt inuestigabilia, tanto debent
 ihumanis mentibus esse metuenda, ut quia ea ratio mor-
 talis comprehendere non valet, his se necesse est humili
 cordis ceruice substernat: quatenus quo eam regentis vo-

luntas duxerit, illuc obedientibus mentis gressibus prosequatur. Ego autem considerans infirmitatem meam ad apostolicæ sedis culmen non posse pertingere, onus hoc malui declinare, ne in pastorali regimine imparis administrationis aetione succumberem. Sed quia contraire non est Domini disponentis arbitrio, obedienter secutus sum, quod misericors de me regentis manus voluerit operari. Nam fraternitati vestrae, & si praesens non eueniret occasio, necessario fuerat indicandum, quod licet indignum me apostolicæ sedi Dominus praefesse dignatus est. Cum ergo fieri hoc & causa posceret, & directi a nobis praesentium latoris, id est, Bonifacii defensoris euenisset occasio, curauimus non solum scriptis fraternitati vestrae caritatis vota persoluere, sed etiam de ordinatione nostra, quod desiderabile vobis fuisse credimus, indicare. Propterea caritas vestra reciprocis literis nos de unitate ecclesiæ, & desiderabili nuntio salutis vestrae laetificet: quatenus absentia corporalis, quam nos locorum facit sustinere disiunctio, scriptorum sibi vicissitudine praesentetur. Adhortamur etiam, ut quia memoratum superius praesentium portitorem pro necessariis quibusdam causis ad clementissimi principis vestigia destinauimus, & mutabilitas temporis multa solet impedimenta itineris generare, quidquid ei, siue in terreni itineris prouisione, siue etiam in procuratione nauigii necessarium fuerit, vestra sacerdotalis impendat affectio, ut destinatum iter celerius, Domino miserante, valeat explicare.

EPISTOLA XXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD SEBASTIANVM EPISCOPVM RHIZINIENSEM.

De reuersione Anastasii patriarchæ.

Gregorius Sebastiano episcopo Rhiziniensi.

QVAMVIS nulla merui beatitudinis vestrae scripta suscipere, tamen ego etiam obliuiscentem me non obliviscor, negligentem pulso, torpente amoris stimulis inquieto: ut qui ex semetipso non vult impendere, vel pulsatus sciat reddere quod debet. Præterea indico suggestiōnem me apud piissimos dominos summis precibus plenam

nam fecisse, ut virum beatissimum domnum Anastasium patriarcham concessu vsu pallii ad beati Petri apostolorum principis limina mecum celebraturum solennia Misfarum transmittere debuissent: quatenus si ei ad sedem suam minime reuerti liceret, saltem mecum in honore suo viueret. Sed quæ causa contigerit ut eadem scripta retinem, præsentium lator vobis innotescet. Eiusdem tamen domini Anastasii animum cognoscite, & quidquid ei de hacre placuerit, vestris mihi epistolis indicate.

EPISTOLA XXVIII. GREGORII PAPÆ I.

AD ARISTOBOLVM EXPRÆFECTVM ET ANTIGRAPHVM.

De expositione epistolarum suarum.

Gregorius Aristobolo expræfecto & antigrapho.

Ad explendum affectum meum, fateor, lingua non sufficit: sed quidquid de vobis sentio, vester vobis melius affectus dicit. Quibusdam vero vos aduersitatibus laborare audiui. Sed non hac de re valde contristor, quia plerumque nauis, quæ peruenire ad altas pelagi tempestates per prosperitatem poterat, in ipso nauigationis initio vento aduersante repellitur, sed ad portum repulsa reuocatur. Præterea si prolixam epistolam ad interpretandum accipere fortasse contigerit, rogo non verbum ex verbo, sed sensum ex sensu transferte: quia plerumque, dum proprietas verborum attenditur, sensuum virtus amittitur.

EPISTOLA XXIX. GREGORII PAPÆ I.

AD ANDREAM ILLVSTREM DE DIBIRIA.

Transmittit clauem a corpore sancti Petri,
& de catenis eius.

Gregorius Andreæ illustri de Dibiria.

OMNIPOTENS Deus dulcissimo cordi vestro indicet, quia & absens corpore a caritate vestra animo non recessi. Bona enim vestra, etiam si volo, obliuisci non valeo. Hoc autem quod ad me episcopatus ordinem cognoscitis peruenisse, si me diligitis, plangite, quia hic

Concil. Tom. 13.

B b

huius mundi tantæ occupationes sunt, vt per episcopatus ordinem pene ab amore Dei me videam esse separatum. Quod incessanter defleo, atque vt pro me Dominum exoretis rogo. Præterea, sanctissimam clauem a sancti Petri apostoli corpore vobis transmisi, quæ super ægros multis solet miraculis coruscare: nam etiam de eius catenis interius habet. Eadem igitur catenæ, quæ illa sancta colla tenuerunt, suspensæ colla vestra sanctificant.

EPISTOLA XXX.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EXCONSULEM.

Clauem sancti Petri & de catenis eius transmittit.

Gregorius Ioanni exconsuli atque patricio & quæstori.
Ioan. diac.
libro 1. cap.
51.

BONA excellentiæ vestræ expertus, tanto erga vos amo-
bre constringor, vt vestra memoria de meo peccatore
aboleri nullatenus possit. Sed contra amorem non modi-
ce contristor, quia quietem me querere cognouisti, &
ad inquietudinem perduxisti. Vobis quidem omnipotens
Deus, quia hoc bono animo fecisti, bona æternar re-
tribuat: sed me a tanto loci huius periculo qualiter volue-
rit absoluat. **Q**uia sicut peccata mea merebantur, non
Romanorum, sed Longobardorum episcopus factus sum,
quorū synthesis spathæ sunt, & gratia poena. Ecce ubi me
patronia vestra perduxerunt. Gemo quotidie, occupa-
tionibus pressus, & respirare non valeo. Sed vos, qui ad-
huc valetis, huius mundi occupationes fugite: quia quanto
in eo quisque proficerit, tanto, vt video, ab amore Dei
amplius decrescit. Præterea sanctissimam clauem a beati
Petri apostolorum principis corpore vobis transmisi, quæ
super ægros multis solet miraculis coruscare: nam etiam
de eius catenis interius habet. Eadem igitur catenæ, quæ
illa sancta colla tenuerunt, suspensæ colla vestra sanctifi-
cent.

EPISTOLA XXXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD PHILIPPVM COMITEM EXCVBITORVM.

Causas Italiæ commendat.

Gregorius Philippo comiti excubitorum.

IN QVANTVM homo discutere & inuestigare iudicia fu- Ioan. diae.
libro 1. cap.
53.
perna non sufficit, intantum sub eis debet ceruicem cor-
dis infletere: & quia id quod sibi tribuitur, quo iudicio
disponatur ignorat; nec ad appetendum locum procax
infistere, nec ad repellendum contumax debet inueniri.
Vnde indignus ego ad fuscipienda episcopatus onera iuf-
fioni omnipotentis Dei vestræque me voluntati subdidi:
cui me præesse largitate magis gratiæ quam iudicii exti-
matione voluistis. Potens est enim Deus, propter quem
me indignum diligitis, hanc vobis in perpetuum compen-
fare mercedem, vt gratiam quam indignis famulis eius im-
penditis, apud eum inuenire multiplicius valeatis. Causas
vero Italiæ vestræ quæso excellentia habeat commenda-
tas, vt dum vos potentibus libenter impenditis, omne
quoda Deo petitis quantocitius impetratis.

EPISTOLA XXXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ROMANVM EXARCHVM.

Vt Blandum episcopum suæ ecclesiæ libere restituat.

Gregorius Romano patricio dō exarcho Italiæ.

SCRIBENDI ad excellentiam vestrā si causa omnino
nulla suppeteret, nos tamen esse oportet caritate pa-
terna de vestræ salutis incolumentate solicitos, vt quod de
vobis audire cupimus, internuntiorum frequentia cog-
noscamus. Præterea peruenit ad nos, Blandum episco-
pum Hortensis ciuitatis longo iam tempore in ciuitate
Rauennate a vestrā excellentia detineri. Et fit vt ecclesia
sine rectore, & populus quasi sine pastore grec consitens
defluat, & ibidem infantes pro peccatis absque bapti-
smate moriantur. Et rursus quia non credimus quod
eum excellentia vestrā, nisi pro aliqua probabilis excessus

Concil. Tom. 13.

B b ij

causa tenuerit, oportet ut habitā Synodo palā fiat, si quod in eum crimen intenditur. Et si talis in eo culpa reperitur, quæ usque ad degradationē sacerdotii perducatur, aliam necesse est ordinationem inquiramus, ne ecclesia Dei in his sine quibus eam Christiana non patitur esse religio, inulta ac destituta remaneat. Sin autem excellentia vestra aliter se habere, quam de eo quod dicitur esse perspexit, eum ad ecclesiam suam reuerti concedat, ut officium suum in commissis sibi animabus adimpleat.

Mense Martio, indictione nona.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD VENANTIVM CANCELLARIVM.

Venantio exmonacho scribit, & increpat de habitu monastico dimisso.

Gregorius Venantio cancellario Italiæ.

*Ioan. diac.
libro 3. cap.
48.*

*Isaie 58.
Ezech. 3.*

*Ibidem.
Ad. 20.*

*Grat. dist.
43. cap. 4.*

MULTI hominum stulti putauerunt, quod si ad ordinem episcopatus eueherer, vos alloqui per epistolas frequenter recusarem. Sed non ita est: quia ipsa iam loci mei necessitate compellor, ut tacere non debeam. Scriptum quippe est: *Clama, ne cesses: sicut tuba exalta vocem tuam.* Et rursus scriptum est: *Speculatorum dedi te domui Israël, audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me.* Ex qua videlicet annuntiatione vel retenta, vel exhibita, quid speculatorum vel auditorem sequatur, protinus intimatur: *Si dicente me ad impium: Morte morieris: non annuntiaueris ei, neque locutus fueris ut auertatur a via sua impiæ, & viuat: ipse impius in iniustitate sua morietur; sanguinem autem eius de manu tua requiram.* *Si autem tu annuntiaueris impiæ, & ille non fuerit conuersus ab iniustitate sua, & a via sua impiæ, ipse quidem in iniustitate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti.* Hinc etiam Ephesiis Paulus dicit: *Mundæ sunt hodie manus meæ a sanguine omnium vestrum.* Non enim subterfugi, quo minus annuntiare vobis omne Dei consilium. Mundus ergo a sanguine omnium eorum non esset, si eis Dei consilium annuntiare noluerit: quia cum increpare delinquentes noluerit, eos procul dubio tacendo pastor

occidit. Hac igitur consideratione compulsus , velis nolis locuturus sum : quia omni virtute aut te cupio salvare , aut de tua morte me eripi. In quo enim habitu fueris recolis , & supernæ distinctionis animaduersione postposita , ad quid sis delapsus agnoscis. Culpam ergo tuam pensa , dum vacat , distinctionem futuri iudicis , dum vales , exhorresce , ne tunc illam amaram * sententiam audias , cum eam iam nullis fletibus euadas. Pensa quod scriptum est : *Orate ne fiat Matt. 24.*
fuga vestra hieme vel sabbato. Ad ambulandum quippe in hie-
me torpor frigoris obssistit , & iuxta præceptum legis , am-
bulare in sabbato non licet. Hieme ergo vel sabbato fuge-
re conatur , qui iram districti iudicis tunc appetit fugere ,
quando ei iam non licet ambulare. Dum vacat ergo , dum
licet , animaduersionem tanti terroris fuge. Pensa quod
scriptum est : *Omne quod potest manus tua facere , instanter ope- Eccles. 9.*
rare : quia nec opus , nec ratio , nec sapientia , nec scientia
sunt apud inferos , quo tu properas. Teste euangelio , scis *Matt. 12.*
quia diuina seueritas de otioso sermone nos arguit , & de
verbo inutili rationes subtiliter exquirit. Pensa ergo quid
factura est de peruerso opere , si quosdam in iudicio suo
reprobat de sermone ? Ananias pecunias Deo voverat ,
quas post , diabolica vietus persuasione , subtraxit. Sed qua
morte multatus est , scis. Si ergo ille mortis periculo di-
gnus fuit , qui eos quos dederat , nummos Deo abstulit :
considera quanto periculo in diuino iudicio dignus eris ,
qui non nummos , sed temetipsum Deo omnipotenti , cui
te sub monachali habitu deuoueras , subtraxisti ? Conside-
ra iudicium Dei quod mereatur qui temetipsum Deo vo-
uit , continuoque mundi desideriis irretitus , mentitus est
quod vovit. Quapropter si mihi credideris , si correptionis
meæ verba secuturus audieris , quam sint blanda & dulcia
in fine cognosces. Ecce fateor , mœrens loquor , & facti tui
tristitia affrictus , edere verba vix valeo : & tamen animus
tuus actionis suæ conscientius vix sufficit ferre quod audit :
erubescit , confunditur , auersatur. Si ergo non valet ver-
ba ferre pulueris , quid facturus est ad iudicium condito-
ris ? Fateor tamen , quia supernæ gratiæ esse misericordiam
maximam credo , quod te fugere vitam conspicit , & ta-
men ad vitam adhuc reseruat : quod superbientem te vi-
det , & tolerat : quod per indignos famulos suos verba ti-

*Ioan. Diac.
lib. 3. c. 48.*

Matt. 12.

Eccles. 9.

*Grat. 17.
q. 1. c. 3.*

bi increpationis & admonitionis administrat. Tantum est
2. Cor. 6.
 vt pensare solcite debeas quod Paulus ait: *Exhortamur
 vos, fratres, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis: ait enim: Tem-
 pore accepto exaudiuite, & in die salutis adiuuete. Ecce nunc tem-
 pus acceptabile: ecce nunc dies salutis.* Sed scio quia cum epi-
 stola mea suscipitur, protinus amici conueniunt, literati
 clientes vocantur, & de causa vita consilium a fautoribus
 mortis queritur: qui dum non te sed res tuas diligunt,
 nulla tibi, nisi quæ ad tempus placeant, loquuntur.
 Tales enim fuerunt, sicut ipse reminisceris, dudum con-
 siliarii, qui ad tanti facinus te perduxerunt delicti. Ut ibi
 aliquid secularis auctoris loquar: Cum amicis omnia tra-
 etanda sunt, sed prius de ipsis. Si vero in causa tua homi-
 nem consiliarium queris, consiliarium rogo me suscipe.
 Nullus tibi fidelior esse ad consilium potest, quam qui non
 tua, sed te diligit. Omnipotens Deus cordi tuo indicet cor
 meum, quanto te amore quantaque caritate complecti-
 tur; inquantum tamen diuina gratia non offendatur.
 Nam sic culpam tuam insechor, vt personam diligam. Sic
 personam diligo, vt culpæ vitium non amplectar. Si igitur
 a me amari te credis, apostolorum liminibus praesenta-
 re, meque consiliario vtere. Si autem fortasse in causa Dei
 minus creditor, & pro zeli mei ardore suspectus sum, cun-
 dictam simul ecclesiam in consilio huius disceptationis adhi-
 beo, & quidquid omnibus fieri salubriter placet, ego in
 nullo contradico, sed quod in commune decernitur, læ-
 tus implebo, & subscribam. Implementem quæ monui, gra-
 tia te diuina custodiat.

EPISTOLA XXXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM EPISCOPVM TARACINENSEM.

De Iudeis non persequendis.

Gregorius Petro episcopo Taracinensi.
Iuo p. i. c.
 2.85, & p. 13.
 cap. 102.

IOSEPH, praesentium lator, Iudeus nobis insinuauit, quod
 Ide loco quodam in quo ad celebrandas festiuitates suas
 Iudei in Taracineni castro consistentes conuenire con-
 sueuerant, tua eos fraternitas expulerit, & in aliud locum
 pro colendis similiter festiuitatibus suis, te quoque no-

scente & consentiente, migrauerint, & nunc de eodem loco expulsos se denuo conqueruntur. Sed si ita est, volamus ut tua fraternitas ab huiusmodi se querela suspendat, & ad locum, quem sicut prædiximus, cum tua conscientia, quo congregentur adepti sunt, eis, sicut mos fuit, ibidem liceat conuenire. Eos enim qui a religione Christiana discordant, mansuetudine, benignitate, admonendo, suadendo, ad unitatem fidei necesse est congregare: ne quos dulcedo prædicationis, & prætentus futuri iudicis terror ad credendum inuitare poterat, minis & terroribus repellantur. Oportet ergo magis ut ad audiendum de vobis verbum Dei benigne conueniant, quam austoritatem, quæ supra modum extenditur, expauescant.

EPISTOLA XXXV.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM RAVENNATEM.

De controuersia Maurilionis & Georgii.

Gregorius Ioanni episcopo Ravennati.

Si professionem ordinis nostri & locum, cuius ministerium gerimus, attendamus, oportet nos affictis, in quantum possumus, comitante iustitia subuenire. Quoniam ergo gloriosum virum Maurilionem expræfecto in septis ecclesiasticis insontem residere cognouimus, vestra fraternitas, in quantum possilitas subest, opem ferre festinet. Non quia, quod absit, de viri excellentissimi domini Georgii præfecti iustitia dubitamus, aut in aliquo putamus a rationis tramite declinare, virum quem in huius tantæ dignitatis administratione, sicut nostis, in bonis omnibus habemus expertum; sed quo & gloriosus vir Maurilio expræfecto rationes suas absque suspicione oppressionis exponat, & prædictus excellentissimus vir dominus Georgius præfctus rationes sine laceratione suæ opinionis exequatur.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD MALCHVM EPISCOPVM DALMATIENSEM.

Vt Stephanus episcopus ad eligendum iudicium
compellatur.*Gregorius Malcho episcopo Dalmatiensi.*

JOANNES vir eloquentissimus, consiliarius viri excellen-
tissimi domini Georgii præfetti per Italiam, insinuauit
nobis contra Stephanum episcopum Scodrensis ciuitatis,
quorumdam se negotiorum habere controuersias: &
petiti inter eum & se iudicium debere confistere. Propter-
ea fraternitatem tuam præsenti præceptione curauimus
admonendam, vt prædictum episcopum ad eligendum
compellas venire iudicium. Et quidquid inter prædictum
Ioannem [virum] magnificum & saepatum episcopum
electorum fuerit sententia diffinitum, ad effectum per-
ducere non omittas: vt & actor de consecuta iustitia gra-
tias referat, & pulsatus cum ad cognitionem deducitur, ni-
hil contra se de illata iniustitia conqueratur.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

Vt dominis Paterichiæ, Palatinæ, & Viuianæ necessaria
subministret.*Gregorius Anthemio subdiacono.*

DISCEDENTI tibi mandauiimus, & postmodum præ-
ceptis discurrentibus iniunxisse me memini, vt cu-
ram pauperum gereres. Et quos illic egere cognosceres,
scriptis recurrentibus indicares: & vix de paucis hæc face-
re curasti. Volo autem vt domnæ Paterichiæ meæ, mox vt
præsentem iussionem susceperis, offeras ad calciarium
puerorum solidos quadraginta, & tritici modios quadrin-
gentos: domnæ Palatinæ relictæ Vrbici, solidos viginti,
& tritici modios trecentos: domnæ Viuianæ relictæ Fe-
licis, solidos viginti, & tritici modios trecentos. Qui om-
nes simul octoginta solidi in tuis rationibus imputentur.

Sum-

EPISTOLARVM LIBER I. 201

Summam vero impensionum sub festinatione transmitto, & ad paschalem diem Domino auxiliante occurrito.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD FELICEM EPISCOPVM MESSANENSEM.

Demonasterio sancti Theodori ordinando.

Gregorius Felici episcopo Messanensi.

Et tibi gratum confidimus si fratriis tui viri venerabilis episcopi Paulini peregrinationis onera releuentur, & sub eius regimine communi mercede beati Theodori monasterium in ciuitate tua fundatum studiosius omnipotenti Deo deseruiat. Quod etiam te iam voluisse facere, eius relatione didicimus. Ideoque rectori patrimonii nostri præcepimus, vt monachos monasterii memorati episcopi perquisitos ad vnum congreget, & in eodem monasterio cum iis qui nunc ibi sunt collocare non differat; quatenus eo rectore dignius animarum suarum curam exerceant. Quam rem venerationi tuæ innotescendam præuidimus: ne te omisso aliquid ordinatum in tua contristeris diceces.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM DIACONVM.

De monachis dispersis per Siciliam.

Gregorius Petro diacono.

VENERABILIS Paulinus episcopus Tauri ciuitatis, prouinciæ Brutiorum, nobis afferuit monachos suos occasione dispersos barbarica vsque nunc per totam vagari Siciliam, & eos quippe sine rectore nec animarum curam gerere, nec disciplinæ sui habitus indulgere. Qua de re præcipimus eosdem monachos te omni cura & solicitudine perquisitos ad vnum reducere, & cum memorato episcopo rectoreque suo in monasterio sancti Theodori in Messanensi ciuitate posito collocare: vt & hi qui nunc ibi sunt, quos egere rectore comperimus, & illi quos de congregatione eius inuentos reduxeris, in vnum possint eo

Concil. Tom. 13.

Cc

duce omnipotenti Domino deseruire. Quam rem venerabili Felici eiusdem ciuitatis episcopo nos significasse cognosce: ne præter suam notitiam in diœcesi sibi concessa ordinatum quipiam contristetur.

EPISTOLA XL.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

De monachis circumquaque vagantibus.

Gregorius Anthemio subdiacono.

IOANNES frater & coepiscopus noster, directo per Iustum clericum suum capitulari, inter alia plura hoc nobis noscitur intimasse, aliquos monachos monasteriorum, in Surrentina diœcesi positorum, de monasterio in monasterium, prout eis libuerit, transmigrare, & a proprii abbatis regula desiderio rei sacerularis abscedere: sed & quod non licere notū est, peculiaritati eorum singulos stude. Si quos autem qualibet occasione a clericatu in monachicam conuersationem venire contigerit, non liceat eis ad eamdem, vel aliam ecclesiam, quarum pridem milites fuerant, sua voluntate denuo remeare: nisi talis vita monachus fuerit, vt episcopus, cui ante militauerat, sacerdotio dignum præuiderit, vt ab eo debeat eligi, & in loco, quo iudicauerit, ordinari. Propterea experientia tuae præsenti iussione mandamus, vt neque monacho vterius de monasterio in monasterium liceat migrare, neque eorum aliquem peculiare quidquam habere permittas. Sed si quilibet hoc præsumperit, in monasterio, in quo ab initio conuersatus est, & sub abbatis sui regula, de qua fugerat, cum competenti coercitione reddatur: ne si tantam iniquitatem fluxam inemendatamque dimittimus, pereuntium animæ a præpositorum anima requirantur. Et quia aliquos monachoruſ usque ad tantum nefas profilisse cognouimus, vt vxores publice fortiantur, eos omni habita vigilancia requiras, & inuentos digna coercitione in monasteriis abbatum, quorum monachi fuerunt, retransmittas. Sed & de clericis ad monachatum venientibus, sicut supra diximus, peragere non omittas. Ita enim Dei placabis oculos, & impletæ mercedis particeps inuenieris.

Grat. 16. q.
1. cap. 32.
Grat. 37. q.
1. Et quia.

EPISTOLA XLI.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEANDRVM EPISCOPVM HISPALENSEM.

De Reccaredo rege, & de trina mersione baptismi.

Gregorius Leandro episcopo Hispalensi.

RESPONDERE epistolis vestris tota intentione voluiſem, niſi pastoralis curæ ita me labor attereret, vt mihi magis flere libeat, quam aliquid dicere. Quod veftra quoque reverentia in ipſo literarum mearum textu vigilanter intelligit, quando ei negligenter loquor, quem vehementer diligo. Tantis quippe in hoc loco huius mundi fluctibus quatior, vt vetustam ac putrefacentem nauem, quam regendam occulta Dei dispensatione fuſcepi, ad portum dirigere nullatenus poſſim. Nunc ex aduerso fluctus irruunt, nunc ex latere cumuli ſpumosi maris intumescunt, nunc a tergo tempeſtas ineſequitur. Interque haec omnia turbatus cogor modo in ipſam clauum aduerſitatem dirigere, modo incurvato nauis latere, minas & impetum fluctuum ex obliquo declinare. Ingemisco, quia ſentio quod negligente me crescit ſentina vitiorum, & tempeſtate fortiter obuiante, iamiamque putridæ naufragium tabulae ſonant. Flens reminiſcor, quod perdiſi meæ placidum litus quietis, & ſuſpirando terram conſpicio, quam tamen rerum ventis aduersantibus tenere non poſſum. Si ergo me, frater cariſſime, diligis, tuæ mihi orationis in hiſ fluctibus manum tende, vt quo laborantem me adiuuaſ, ex ipſa vice mercedis in tuis quoque laboribus valentior exiſtas. Explere autem loquendo nullatenus valeo gaudium meum, quod communem filium Recareduſ glorioſiſſimum regem ad catholicam fidem in tegeſſima agnoui deuotione conuerſum. Huius dum mihi per scripta veftra mores exprimitis, amare me etiam quem neſcio feciſtis. Sed quia antiqui hostis infidias ſcitis, quoniam bellum durius contra victores proponit, nunc erga eumdem ſolertiſ ſanctitas veftra euigilet, vt bene coepta perficiat, nec ſe de perfectis bonis operibus extollat, vt fidem cognitam vitæ quoque meritis teneat: & quia æterni regni ciuiſ sit operibus oſtendat: quate-

Concil. Tom. 13.

Cc ij

nus post multa annorum curricula, de regno ad regnum transeat. De trinā vero mersione baptismatis , nil responderi verius potest quam quod ipsi sensistis : quia in vna fide nihil officit sanctæ ecclesiæ consuetudo diuersa. Nos autem quod tertio mergimus, triduanæ sepulturæ sacramenta signamus , vt dum tertio infans ab aquis educitur , resurrectio triduani temporis exprimatur. Quod si quis forte etiam pro summæ trinitatis veneratione aestimet fieri, neque ad hoc aliquid obsistit, baptizando semel in aquis mergere : quia dum in tribus personis vna substantia est , reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in baptismate in aquam vel ter vel semel immergere, quando & in tribus mersionibus personarum trinitas , & in vna potest diuinitatis singularitas designari. Sed quia nunc hucusque ab hereticis infans in baptismate tertio mergebatur, fiendum apud vos esse non censeo : ne dum mersiones numerant , diuinitatem diuidant : dumque quod faciebant faciunt , se morem nostrum vicisse gloriantur. Dulcissimæ autem mihi fraternitati vestræ codices direxi, quorum notitiam subter inserui. Ea autem quæ in beati Iob expositione dicta fuerant, & vobis dirigenda scribitis, quia haec verbis sensibusque potentibus per homilias direxeram, vt cumque studui in librorum ducentum permutare, qui nunc adhuc a librariis conscribuntur. Et nisi portitoris presentium me festinatio coangustasset , cuncta vobis transmittere sine aliqua imminutione voluisse: maxime quia & hoc ipsum opus ad vestram reuerentiam scripsi , vt ei, quem præ ceteris diligo , in meo iudicer labore desudasse. Præterea si vobis indulgerem tempora ab ecclesiastica occupatione cognoscitis, quid sit iam faciendum scitis, quamuis etiam absentem corpore, presentem mihi te semper intueor , quia vultus tui imaginem intra cordis viscera impressam porto. Data mense Maii.

EPISTOLA XLII.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM SICILIÆ SVBDIACONVM.

De iniustis ponderibus rusticorum, aliisque quamplurimi
rebus necessariis, ac de continentia
subdiaconorum.

Gregorius Petro subdiacono Siciliæ.

QUOD responsalem tuum tarde dimisimus, paschalis Ioan. diac.
libro 2. cap.
58. vit. festivitatis occupationibus implicati, eum relaxare citius minime valuimus. Causas vero, de quibus indicandum curasti, omnes subtiliter perquirentes, qualiter disposuerimus, inferius cognosces. Cognouimus rusticos ecclesiae vehementer in frumentorum preciis grauari, ita ut instituta summa eis in comparatione abundantia tempore non seruetur. Et voluimus ut iuxta precia publica omni tempore, siue minus siue amplius frumenta nascantur, in eis comparationis mensura teneatur. Frumenta autem quae naufragio pereunt, per omnia volumus reputari, ita tamen ut a te negligentia ad transmittendum minime fiat, ne dum transmittendi tempus negligitur, damnum ex vi-
Nou. conf.
34. apud
Iul. ante-
cel. tio vestro generetur. Valde autem iniquum & iniustum esse prospeximus, ut a rusticis ecclesiae de sextariaticis aliquid accipiatur, & ad maiorem modium dare compellantur, quam in horrea ecclesiae infertur. Vnde & præsenti admonitione præcipimus, ut plus quam decem & octo sextariorum modio nunquam a rusticis ecclesiae frumenta debeant accipi. Nisi forte si quid est quod nautæ iuxta consuetudinem superaccipiunt, quod minui ipsi in nauibus attestantur. Cognouimus etiam in aliquibus massis ecclesiae exactionem iniustissimam fieri, ita ut a septuaginternis semis, quod dici nefas est, conductores exigan-
tur: & adhuc neque hoc sufficit, sed insuper aliquid ex usu iam multorum annorum exigi dicuntur. Quam rem omnino detestamur, & amputari de patrimonio funditus volumus. Sed tua experientia siue in hoc quod per libram amplius, siue in aliis minutis oneribus, & quod ultra ratio-
nis æquitatem a rusticis accipitur, penset: & omnia in sum-
mam pensionis redigat, & prout vires rusticorum por-

Cc iiij

tant, pensionem integrum & pensantem ad septuagena
bina persoluant, & neque siliquas extra libras, neque li-
bram maiorem, neque onera supra libram maiorem exigi
debeant: sed per estimationem tuam, prout virtus suffi-
cit, in summam pensionis crescat, & sic turpis exactio ne-
quaquam fiat. Ne vero post obitum meum hæc ipsa onera,
quæ super pensum illata subtraximus, & in capite pensio-
nis fecimus crescere, iterum in quolibet addantur, & inue-
niantur, & summa pensionis augeri, & onera adiectionis
insuper rustici soluere compellantur; volumus ut securi-
tatis libellos ita de pensionibus facias, quatenus imprimis,
dicens tantam pensionem vnumquemque debere persol-
uere, inibi abiectis siliquis, oneribus, vel granaticis. Quod
autem ex his minutis in vsum rectoris accedebat, volu-
mus ut hoc ex præsenti iussione nostra, ex summa pensio-
nis in vsum tuum veniat. Ante omnia hoc te volumus so-
licite attendere, ne iniusta pondera in exigendis pensioni-
bus ponantur. Sed si qua talia inuenieris, frange, & noua &
recta constitue, quia & filius meus Seruus dei diaconus
iam talia inuenit, quæ & ipsi displicerent, sed licentiam
hæc immutandi non habuit. Super iusta ergo pondera,
præter excepta & vilia cibaria, nihil aliud volumus a colo-
nis ecclesiæ exigi. Præterea cognouimus, quod prima illa-
tio burdationis rusticanos nostros vehementer angustat,
ita ut priusquam labores suos venumdare valeant, compel-
lantur tributa persoluere, qui dum de suo vnde dare non
debeant, non habent, ab auctionariis publicis mutuo ac-
cipiunt, & grauia commoda pro eodem beneficio persolu-
unt, ex qua re fit ut dispendiis grauibus coangustentur.
Vnde præsenti admonitione præcipimus, ut omne quod
mutuum pro eadem causa ab extraneis accipere poterant,
atua experientia ex publico detur, & a rusticis ecclesiæ
paulatim ut habuerint accipiatur, ne dum in tempore
coangustantur, quod eis postmodum sufficere poterat, in
inferendum prius compulsi, vilius vendant, & hoc eis mi-
nime sufficiat. Peruenit etiam ad nos, quod de nuptiis ru-
sticorum immoderata commoda percipientur: de quibus
præcipimus, ut omne commodum nuptiarum vnius solidi
summam nullatenus excedat. Si qui sunt pauperes, etiam
minus dare debeant. Si qui autem diuites, præfati solidi

summam nullatenus transgrediantur: quod nuptiale commodum nullatenus volumus in nostram rationem redigi, sed ad vtilitatem conductorum proficere. Cognouimus etiam quod nonnullis conductoribus morientibus parentes sui non permittuntur succedere, sed res eorum ad usus ecclesiae pertrahuntur: de qua re diffinimus ut parentes morientium, qui in possessione ecclesiae degunt, heredes eis succedere debeant, nec aliquid eis de substantia morientium subtrahatur. Si vero filios paruulos aliquis reliquerit, quo usque ad aetatem talem perueniant, ut substantiam suam regere valeant, personae elegantur cautae, quibus parentum eorum res tradi debeant ad custodiendum. Cognouimus etiam quod si quis ex familia culpam fecerit ecclesiae, non in ipso, sed in eius substantia vindicatur: de quare praeципimus, ut quisquis culpam fecerit, in ipso quidem ut dignum est vindicetur. A commodo autem eius omnino abstineatur: nisi forte parum aliquid, quod in usum executoris qui ad eum transmissus fuerit proficere possit. Cognouimus etiam, quia quotiens conductor aliquid colono suo iniuste abstulerit, hoc quidem a conductore exigitur, sed ei non redditura quo ablatum est: de qua re praeципimus, ut quidquid violenter cuilibet ex familia ablatum fuerit, ipsi restituatur cui ablatum est, & vtilitati nostrae non proficiat, ne nos ipsi autores violentiae esse videamus. Præterea volumus, ut si quando eos qui in obsequio sunt experientiae tuæ in aliquibus causis quæ sunt extra patrimonium transmittas, parua quidem commoda ex eis accipiant, sed tamen ita ut in eorum vtilitatem proficiant: quia nos saccum ecclesiae ex lucris turpibus non sumus inquinari. Iubemus etiam ut hoc experientia tua summopere custodiat, ut per commodum conductorum in massis ecclesiae nunquam fiant, ne, dum commodum queritur, conductorum frequenter mutentur, ex qua commutatione quid aliud agitur, nisi ut ecclesiastica prædia nunquam colantur? Sed ipsa etiam libellatica, prout summa pensionis fuerit, moderentur. Per cellas & cellaria non plus de massis ecclesiae te accipere volumus, nisi quantum consuetudo est: tua autem quæ comparari iussimus, ab extraneis comparentur. Peruenit autem ad nos, tres libras auri Petro conductori de Subpatriana iniuste ablatas: de

Grat. 16.
qu. 6. cap.
Iuo p. 16.
cap. 81.

Grat. 16.
qu. 1. c.
cognoci-
mus.

qua causa Fantinum defensorem subtiliter require, & si manifeste, iniuste, & incompetenter ablatæ sunt, sine aliqua tarditate restitue. Cognouimus etiam rusticos, burdationem, quam iam ab eis exactam Theodosius minime persoluerat, iterum dedisse, ita vt in duplo exacti sint. Quod ideo factum est, quia eius substantia ad debitum ecclesiæ non sufficiebat. Sed quoniam per filium nostrum Seruumdei diaconum edocti sumus, quod ex rebus substantiæ eius possit hoc ipsum damnum sufficienter resarciri, volumus quingentos septem solidos eisdem rusticis sine aliqua imminutione restitui, ne in duplo videantur exacti. Si autem supra damnum rusticorum etiam quadraginta solidi de rebus Theodosii remanent, quos & apud te diceris habere, volumus vt filiæ eius reddantur, vt res suas, quas in pignore dederat, recipere debeat. Cui etiam Battiolam patris sui restitui volumus. Campanianus gloriosus magister militum duodecim solidos annuos Ioanni notario suo reliquerat ex massa Varronianæ, quos dare te annis singulis sine aliqua dubitatione præcipimus nepti Eupli conductoris, quamuis omne mobile eiusdem Eupli perceperit, exceptis dumtaxat solidis: dare etiam de solidis illius te volumus solidos vigintiquinque Suppositiorum aliquod argenteum, pro vno solido dicitur esse oppositum, & calix pro sex solidis dicitur esse oppositus. Interrogato domino secretario, vel aliis qui scire possunt, debitum recipe, & vascula præfata restitue. Agimus autem gratias solicitudini tuæ, quia de causa fratris mei præcepi tibi vt argentum illius transmittere debuisses, & sic obliuioni mandasti, ac si tibi aliquid ab extremo mancipio tuo diceretur, quod iam vel modo non experientia, sed negligentia tua studeat implere, vel quidquid eius apud Antoninū fuisse cognoueris sub omni velocitate retransmitte. De causa Salpingi Iudæi epistola aliqua est inuenta, quam tibi fecimus transmitti, vt eam relegens, & subtiliter causam eius, vel viduæ cuiusdam, quæ in eodem negotio dicitur implicata cognoscens, de quinquaginta vno solidis qui reddi debere noscuntur, sicut iustum tibi fuerit vi-
sum, responsum facias: ita vt res alienæ iniuste nullo modo a creditoribus defraudentur. Antonino medietas legati sui data est, medietas redimetur; quam medietatem ex

com-

communi substantia ei voluimus adimpleri, & non solum ei, sed etiam defensoribus & peregrinis, quibus legati titulo aliquid dereliquit, & familiæ legatum persolui volumus, quod tamen ad nos pertinet. Collecta ergo ratione pro nostra parte, id est, pro nouem vnciis persolue. De solidis ecclesiæ Canisinae volumus vt aliquid clericis eiusdem ecclesiæ largiaris, quatenus & ii qui nunc inopiam patiuntur, sustentatione aliquam habeant. Et si illic Deus voluerit ordinari episcopum, habeat vnde subsistat. De lapsis sacerdotibus vel Leuitis, vel quolibet ex clero, obseruare te volumus, vt in rebus eorum nulla contaminatione miscearis:

Grat. 16. qu.
6. c. 5. Iuo
p. 6. cap.
380.

sed pauperrima regularia monasteria require, quæ secundum Deum viuere sciuntur, & in eisdem monasteriis ad poenitentiam lapsos trade, vt res lapsorum in eodem loco proficiant, in quo agere poenitentiam traduntur: quatenus ipsi ex rebus illorum subsidium habeant, qui de corruptione eorum solitudinem gerunt. Si vero parentes habent, res eorum legitimis parentibus dentur, ita tamen vt eorum stipendium, qui in poenitentiam dati fuerint, sufficienter debeat procurari. Si qui vero ex familia ecclesiastica sacerdotes, vel Leuitæ, vel monachi, vel clerici, vel quilibet alii lapsi fuerint; dari eos in poenitentiam volumus, sed res eorum ecclesiastico iuri non subtrahi. Ad

* al. pcc-
nitent-
dum vsum tamen suum accipient vnde ad * poenitentiam subsistant: ne, si nudentur, locis in quibus dati fuerint onerosi sint. Si qui parentes in possessione habent, ipsis res eorum tradendæ sunt, vt in ipsis iura ecclesiæ conser-

Grat. dist.
35. cap. 1.
Pan. libro
3. cap. 89.

uentur. Ante triennium subdiaconi omnium ecclesiæ Siciliæ prohibiti fuerant, vt more Romanæ ecclesiæ nullatenus suis vxoribus miscerentur. Quod mihi dum atque incompetens videtur, vt qui vsum eiusdem continentia non intuerit, neque castitatem ante promisit, compellatur a sua vxore separari, atque per hoc, quod absit, deterius cadat. Vnde videtur mihi vt a præsenti die episcopis omnibus dicatur, vt nullum subdiaconum facere presumant, nisi qui se victurum caste promiserit: quatenus & præterita mala quæ per propositum mentis appetita non sunt, violenter non exigantur, & futura caute caueantur. Qui vero post eamdem prohibitionem, quæ ante triennium facta est, continenter cum suis vxoribus vixerunt,

Concil. Tom. 13.

D d

laudandi atque remunerandisunt, & vt in bono sic permaneant, exhortandi. Eos autem qui post prohibitionem factam se a suis vxoribus continere noluerint, nolumus promoueri ad sacram ordinem: quia nullus debet ad ministerium altaris accedere, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata. Liberato negotiatori, qui se ecclesiæ commendauit, qui habitat in massa Cinciana, annuam continentiam a te volumus fieri. Cuius continentiae summam ipse aestima, quanta esse debeat, vt renuntiata nobis in tuis possit rationibus imputari. De praesenti vero inductione, vt iam a filio nostro Seruodei diacono percepi, Fantinum defensorem Ioannes monachus quidam moriens in sex vncias heredem dimisit; cui hoc quidem quod dimissum est trade, sed contestare eum vt hoc facere ulteriori non presumat. Sed pro labore suo statue quid accipiat, vt ei vacuus labor suus esse non debeat, & hoc meminerit, vt qui ecclesiæ stipendiis subsistit, ad lucra propria non anhelet. Si quid vero sine peccato, sine appetitu concupiscentiæ, per eos qui causas ecclesiæ agunt ad ecclesiam venerit, dignum est vt ex labore suo ipsi vacui esse non debeat: sed nostro seruetur iudicio, qualiter debeat remunerari. De argento Rusticiani causam subtiliter require, & quidquid tibi iustum videtur exequere. Alexandrum virum magnificentum admone, vt causam suam cum sancta ecclesia decidere debeat. Quod si facere forte neglexerit, eamdem causam cum timore Dei, honestate seruata, vt potes, exequere. In qua re etiam largiri te volumus aliquid, & si potest fieri, quod aliis dandum est, ipsi relaxetur: dummodo causam, quam nobiscum habet, exerceat. Donationem ancillæ Dei, quæ lapsa est, & in monasterio data, omni postposita tarditate restitue: quatenus ipse locus, vt superius dixi, rerum eius stipendia habeat, qui eius sollicitudinis labores portat. Sed & quidquid ab aliis ex eius substantia tenetur, recollige, & monasterio præfato trade. Pensiones xenodochii de via noua quantas mihi indicasti, quia apud te habes, nobis dirige. Actionario autem, quem in eodem patrimonio deputasti, prout tibi videtur, ei aliquid largire. De ancilla Dei, quæ cum Theodosio fuit, Extranea nomine, videtur mihi vt ei continentiam facias, si utile conspicis: aut certe donationem, quam

EPISTOLARVM LIBER I. 211

fecit, reddas. Domum monasterii, quam Antonius datus triginta solidis a monasterio tulerat, receptis solidis omni postposita tarditate restitue. Amulas onychinas requisita subtiliter veritate restitue, quas per portitorem præsentium transmitte. Saturninum, si vacat, & occupatus apud te non est, ad nos dirige. Felix conductor dominæ Campaniæ, quem liberum reliquerat, atque esse indiscutsum iusserat, dixit sibi a Maximo subdiacono septuaginta duos solidos ablatos: pro quibus dandis asseruit, quia omnes res suas quas in Sicilia habuit, vel venumdedit, vel oppo- suit. Sed scholastici dixerunt, quod de fraudibus indiscut- sus esse non potest. Dum tamen ad nos de Campania re- uerteretur, facta tempestate mortuus est: cuius te volu- mus vxorem & filios requirere, & quidquid opposuerat vel vendiderat opposita absolue, & de venditis precium restitue, & insuper eis aliquod alimentum præbe: quia Ma- ximus eum in Siciliam miserat, & ibi ei que afferebat, abs- tulerat. Cognosce ergo quæ ablata sunt, & vxori filiis- que eius sine aliqua mora restitue. Hæc omnia solcite re- lege: omnemque illam familiarem tuam negligentiam postpone. Scripta mea ad rusticos quæ direxi, per omnes massas fac relegi; vt sciant quid sibi contra violentias de- beant defendere ex auctoritate nostra, eisque vel authen- tica vel exemplaria eorum dentur. Vide vt omnia absque imminutione custodias: quia de his quæ tibi pro seruanda iustitia scribo, ego absoluor: & tu si negligis, obligaris. Ter- ribilem iudicem considera venientem, & deaduentu illius nunc tua conscientia contremiscat, ne tunc sine causa iam timeat, cum coram illo cælum & terrat tremuerit. Audisti quod volo: vide quid agas.

EPISTOLA XLIII.
GREGORII PAPÆ I.
AD EPISCOPOS PER ILLYRICVM.

Vt episcopi ab hostibus expulsi suscipiantur & alantur.

Gregorius uniuersis episcopis per Illyricum.

JOBINVS excellentissimus vir, filius noster, præpositus per Illyricum, scriptis suis nobis indicasse dignoscitur, ad se sacris apicibus destinatis iussum fuisse, episcopos, quos

Concil. Tom. 13.

Dd ij

a propriis locis hostilitatis furor expulerat , ad eos episcopos, qui nunc usque in locis propriis degunt, pro sustentatione & stipendiis praesentis vitae esse iungendos. Et licet ad hoc fraternitate vestram iussio principalis admoneat, habemus tamen maius his mandatum aeterni principis, quo ad haec terribilium peragenda compellimur, ut non dic frates & coepiscopos nostros, sed ipsos etiam quos nobis contrarios patimus , cum opportunitas postulat , in conferendis subsidiis necessitatum carnarium diligamus. Oportet ergo vos ad hanc rem & cælesti primitus principi obedientes existere, & imperialibus etiam iussionibus consentire ; quatenus fratres coepiscoposque nostros, quos & captiuitatis diuersarumque necessitatum angustiae compriment , debeatis consolandos conuicturosoque vobis- cum in ecclesiasticis sustentationibus libenter suscipere. non quidem ut per communionem episcopalium throni dignitas diuidatur , sed ut ab ecclesia iuxta possibilitatem sufficientiae debeat alimenta percipere. Sic enim & proximum in Deo , & Deum in proximo diligere comprobamur. Nullam quippe eis nos in vestris ecclesiis auctoritatem tribuimus : sed tamen eos vestris solatiis contineri summopere hortamur.

Mense Iunio, indictione nona.

EPISTOLA XLIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM SVBDIACONVM.

Godestaldii filium quemdam commendat.

Gregorius Petro subdiacono.

Ioan. diac.
lib. 1. cap. 5. DIVINA præcepta nos admonent diligere proximos sicut nosmetipos : & cum hac eos præcipiamur caritate diligere, quanto magis debemus his in subsidiis necessitatum carnarium subuenire ? ut eorum angustias, si non ex omnibus , saltem aliquibus sustentaculis subleuemus. Quoniam ergo Godestaldii viri dignissimi filium non solum amissione visus, sed etiam in opia victus egestatem pati conspeximus; necessarium duximus, inquantum possiblitas suppetit, ei præberè consultum . Propterea experien-

tiæ tuæ præsentî iussione præcipimus , vt ei annis singulis vigintiqua tuor modios tritici, fabæ quoque modios duodecim, & vini decimatæ viginti pro sustentatione vitæ debeat ministrare: quod tuis postmodum possit rationibus imputari. Ita ergo fac vt præsentium lator nullas de percipiendis Domini donis moras sustineat: & tu bene dispensata mercedis possis particeps inueniri.

EPISTOLA XLV.

GREGORII PAPÆ I.

AD VIRGILIVM ARELATENSEM ET THEODORVM
MASSILIENSEM EPISCOPOS.

Iudæos non esse ad baptismum cogendos, sed ad fidem amplectendam suauiter excitandos.

*Gregorius Virgilio Arelatenſi, & Theodoro episcopo
Massiliæ Galliarum.*

SCRIBENDI ad fraternitatem vestram, reddendique debitæ salutationis alloquium, licet nulla congrui temporis vel personarum esset occasio ; aetum est, vt uno in tempore, & quæ decebant de dilectione proximitatis fraternali persolverem, & quorumdam querimoniam, quæ ad nos perlata est, quomodo errantium animæ saluandæ sint, non tacerem. Plurimi siquidem Iudaicæ religionis viri in hac prouincia commorantes, ac subinde in Massiliæ partes pro diuersis negotiis ambulantes, ad nostram perduxere notitiam, multos consistentium in illis partibus Iudæorum, vi magis ad fontem baptismatis, quam prædicatione perductos. Nam intentionem quidem huiuscmodi & laude dignam censeo, & de Domini nostri dilectione descendere profiteor. Sed hanc eamdem intentionem nisi competens scripturæ sacræ comitetur effectus, timeo ne aut mercedis opus exinde non proueniat, aut iuxta aliquid animarum quas eripi volumus, quod absit, dispendia subsequantur. Dum enim quispiam ad baptismatis fontem non prædicationis suavitate, sed necessitate peruererit, ad pristinam superstitionem remeans, inde deterius moritur, vnde renatus esse videbatur. Fraternitas ergo vestra huiusmodi homines frequenti prædi-

Ioan. diac.
lib. 4. cap.
23. vit.

D d iiij

catione prouocet; quatenus mutare veterem vitam magis de doctoris suavitate desiderent. Sic enim & intentio vestra recte perficitur, & conuersi animus ad priorem deno vomitum non mutatur. Adhibendus ergo est illis sermo, qui & errorum in ipsis spinas vrere debeat, & prædicando quod in his tenebrescit illuminet: ut pro his admonitione frequenti mercedem fraternitas vestra capiat, & eos, quantum Deus donauerit, ad nouæ regenerationem vitæ perducat.

EPISTOLA XLVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD THEODORVM DVCEM SARDINIAE.

De Iuliana abbatissa, & Pompeiana.

Gregorius Theodoro duci Sardiniae.

IUSTITIAM quam mente geritis, oportet coram hominibus luce operum demonstretis. Iuliana siquidem abbatissa monasterii sancti Viti, quod Vitulana quondam recordandæ memoriam construxerat, insinuauit nobis a Donato officiali vestro possessionem iuris prædicti monasterii detentari. Qui dum excellentiæ vestræ patrocinii erigi se conspicit, ad examinandum iudicium venire contemnit. Sed nunc gloria vestra præcipiat eumdem officiale cum prædicta ancilla Dei arbitrale subire iudicium; quatenus quidquid eorum de tali controversia arbitrorum iudicio fuerit diffinitum, effectui mancipetur, vt id quod se amittere siue retinere perspexerit, non hoc virtutis opere fieri, sed legis iustitiæ debeat reputari. Pariter & Pompeiana religiosa, quæ monasterium in domo propria construxisse dignoscitur, queritur matrem quondam generis sui defuncti testamentum eius velle cassare, quatenus ultimum filii eius arbitrium ad irritum deducatur. Pro qua re caritate paterna gloriam vestram necessario duximus adhortandam, vt piis se causis salua iustitiali benter accommodet, & quidquid his iuris ratio tribuit, benigne iubeat custodiri. Dominum autem petimus, vt viam vitæ vestræ propitius dirigat, dignitatemque suscepit administrationis prosperitate disponat.

EPISTOLA XLVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD HONORATVM DIACONVM.

De oppositionibus Theodori ducis Sardiniae.

Gregorius Honorato diacono.

QVIA regiminis locum licet immeriti suscepimus, oportet ut fratum nostrorum necessitatibus, in quantum facultas suppetit, occurramus. Ianuarius ergo metropoleos Caralis frater & coepiscopus noster veniens hoc in Romanam ciuitatem edocuit nos, Theodorum gloriosum magistrum militum, qui ducatum Sardiniae insulae suscepisse dignoscitur, multa illic contra piissimorum dominorum iussa peragere, quibus plurima grauamina professorum, vel ciuium imperii sui, competenti clementia ac mansuetudine submouerunt. Pro qua re volumus ut apto tempore piissimis dominis, iuxta id quod prouinciales prædictæ insulae iuste & competenter postulant, suggestas, dum & antea ad Endacium gloriosum magistrum militum, iam per inductionem septimam tunc ducem Sardiniae, sacra imperialia cucurrerunt: quibus omnia præcepérunt grauia nunc capitula submoueri, quatenus eorum iussa de pietatis fonte procedentia, a ducibus, quos in tempore præesse contigerit, inconcussa seruentur, mercesque eorum ab administratoribus non debeat dissipari: ut quietam sub imperio clementi dominorum vitam transigant, & consultum, quod subiectis suis tranquilla mente tribuunt, in aduentu æterni iudicis multiplicata compensatione recipient.

EPISTOLA XLVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

Quod mulieres circa monasteria monachorum non manent, nec pueri ante octodecim annos in monasterio suscipiantur.

Gregorius Anthemio subdiacono.

SICVT regiminis locum Deo, ut ipsi placuit, disponente suscepimus, ita nos oportet de commissis nobis ani-

mabus esse sollicitos. Comperimus autem in insula Orpharia, in qua situm beati Petri apostolorum principis oratorium esse dignoscitur, multos virorum cum mulieribus suis diuersorum patrimoniorum illuc pro necessitate feritatis barbaricæ refugisse: quod importunum iudicauimus, vt dum alia refugiorum loca vicina sint, cur ibidem cum monachis debeant mulieres habitare. Propterea præsenti iussione præcipimus experientiæ tuæ, vt a præsenti tempore nullam illic ulterius mulierem, siue ecclesiastici iuris sit, siue cuiuslibet alterius, habitare commanere ve permittas, sed refugium sibi cum, sicut prædictum est, tot loca vicina sint, vbi maluerint, ipsi prouideant, vt omnis exinde mulierum conuersatio submoueatur: ne, si quæ in nobis est curam gerere desistamus, atque inimici laqueis obuiare, nos exinde, quod absit, si quid aduersi contigerit, culpabiles existamus. Præsentium itaque latori Felici abbatii mille quingentas plumbi libras, de quo in eadem insula egere dignoscitur, dare non differas: quod postmodum, cum totius quantitatis summa noscetur, tuis rationibus imputetur. Ita ergo fac, vt tu ipse prouideas, si in eiusdem insulae fabrica expendi utiliter valent. Quia autem dura est in insulis congregatio monachorum, etiam pueros in eisdem monasteriis ante decem & octo annorum tempora suscipi prohibemus. Vel si qui nunc sunt, tua eos experientia auferat, & in Romanam urbem transmittat. Hoc & in Palmaria aliisque insulis te per omnia volumus custodire.

Gra. 20. q. 1.

Ext. de rog.
cap. 1.

EPISTOLA XLIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD MONACHOS IN CHRISTI MONTE
CONSTITUTOS.

De Orosio abate suscipiendo.

*Gregorius uniuersis monachis in Christi Monte insula
constitutis.*

PERVENIT ad nos nulla vos monasticæ regulæ præceppta custodire: pro qua re compulsi sumus præsensis præcepti portitorem Orosium abbatem ad vos dirigere, vt omnia acta vestra subtiliter exquirens, quæque ei
recta

recta fuerint visa disponat, & nobis quæ ab eo ordinata fuerint, renuntiet. Proinde admonemus, vt omnem ei obedientiam præbeat. Et quidquid disposuerit, velut a me dispositum cum debita reverentia custodite.

EPISTOLA L.

GREGORII PAPÆ I.

AD SYMMACHVM DEFENSOREM.

De Orosio abbe in Gorgone insula ordinando.

Gregorius Symmacho defensori.

FILIVS meus Bonifacius diaconus dixit mihi, quod experientia tua scripsisset, monasterium quondam ab Albina religiosa femina constructum paratum existere, vt in eo debeant monachi ordinari. Et quidem laudauis solitudinem tuam, sed volo vt excepto eo loco, qui iam in eamdem rem dimissus est, locus alter debeat prouideri: ita tamen vt pro incertitudine temporis locus super mare requiri debeat, qui aut loci dispositione munitus existat, aut certe non magno labore muniri valeat, vt illuc monachos transmittamus: quatenus insula ipsa, quæ monasterium nuncusque non habuit, etiam in huius conuersationis via meliorari debeat. Ad quam rem implendam atque prouidendam, Orosium abbatem præsentis præcepti portitorem direximus, cum quo tua experientia litora Corsicæ circumeat: & si cuiuslibet personæ priuatæ locus talis inueniri dignus potuerit, dignum parati sumus premium dare, vt possimus aliquid firme constituere. Cui præfato Orosio iniunximus, vt in Gorgonem insulam perget, cum quo tua experientia pariter eat, & mala omnia, quæ illic cognouimus admissa, ita vindicate, vt per ultionem vestram præfata insula etiam in posterum maneat correcta. Huius insulæ monasteria sæpe fatus abbas Orosius instituat, atque ita ad nos remeare festinet. Ita igitur experientia tua faciat, vt ex vtraque re, id est, vel prouidendo in Corsica monasterio, vel corrigendis monachis in Gorgonia, non nostræ, sed voluntati omnipotentis Dei parere festinet. Præterea volumus vt sacerdotes qui in Corsica commorantur, prohiberi debeat ne cum mulieribus conuersentur, excepta dumtaxat matre, sorore, vel vxore,

Concil. Tom. 13.

Grat. diff.
81. cap. 24.
Iuo p. 6.c.
80.

Ec

quæ castæ regenda est. Tribus vero de quibus prædicto filio meo Bonifacio diacono tua experientia scripsit, quia vehementer egent, quidquid eis sufficere æstimas impende, quod nos in tuis postmodum rationibus imputabimus. Data mense Iulio.

EPISTOLA LI.

GREGORII PAPÆ I.

AD FELICEM EPISCOPVM SIPONTINVM.

Canusinam ecclesiam commendat.

Gregorius Felici episcopo Sipontino.

PERVENIT ad nos quod Canusina ecclesia ita sit sacerdotii officio destituta, ut nec poenitentia ibidem decentibus, nec baptisma præstari possit infantibus. Huius igitur tam piæ rei tamque necessariæ mole permoti, iubemus dilectioni tuæ, ut huius præceptionis auctoritate communitus memoratae ecclesiæ visitator accedas, & vel duos parochiales presbyteros debeas ordinare, quos tam dignos ad tale officium veneratione ritæ, & morum grauitate præuideris, & quibus in nullo obtinent constituta canonicae disciplinæ, ut sanctæ cum digna cautela provideatur ecclesia.

EPISTOLA LII.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM SVRRENTINVM.

Præcipit consecrationem monasterii sancti Stephani.

Gregorius Ioanni episcopo Surrentino.

RE LIGIOSIS desideriis facile est præbere consensum, vt fidelis deuotio celerem sortiatur effectum. Et quoniam Sauinus abbas monasterii sancti Stephani insulæ Capris suggestit nobis se S. Agathæ martyris reliquias iam olim apud se habere concessas, & in monasterio suo vult ipsa sanctuaria collocari, ideoque ad prædictum monasterium te iubemus accedere, & si ibidem nullum corpus constat humatum, prædicta sanctuaria solenniter collocabis, ut deuotionis suæ potiatur effectu.

EPISTOLA LIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

Scribit de oppressione Gaudiosi.

Gregorius Anthemio subdiacono.

NON solum frequentibus præceptionibus, sed etiam præsentem te sæpius monuisse me memini, ut illic vice nostra, non tantum pro vtilitatibus ecclesiasticis, quantum pro subleuandis pauperum necessitatibus fungere-
ris, & eos magis cuiuslibet oppressionibus vindicares. Præsentium ergo lator Gaudiosus insinuauit nobis ab auctoribus sanctæ Romanæ, cui Deo auctore præsidemus, ecclesiæ, sibi violentiam irrogari, afferens quod filios suos iuri prædictæ ecclesiæ velint vindicare. Oblatis etenim ab eo documentis, agnouimus Sircam vxorem præsentium portitoris ab Ecia quondam glorioſæ memoriarum, Morenam cuidam feminæ, titulo donationis fuisse largitam, & ab eodem Morena per epistolam manumissam: & ideo indecens esse credimus, vt progeniti ex libera muliere filii ad seruitium retrahantur. Propterea experientia tuæ præ-
fenti auctoritate præcipimus, vt his ipsis documentis, sicut & nos didicimus exuto a curis animo diligenter intendat, quatenus si documenta nulla sunt ab ecclesiæ parte, quæ documentis huius hominis debeant obuiare, ab eius se molestia sine aliqua retractatione suspendat. Durum enim est, vt si alii pro mercede sua libertates tribuunt, ab ecclesia quam tueri has oportuerat, reuocentur. Iterum ergo atque iterum experientiam tuam necessario submo-
nemus, vt illic, si quæ inter pauperes & Romanam eccle-
siam sanctam quæstiones vertuntur, omni mentis inte-
gritate discutiat, sicque patrimoniales vtilitates peragat, vt a benignitate iustitiae non recedat.

Iuop. 16.
cap. 73.

EPISTOLA LIV.

G R E G O R I I P A P Æ I.

AD PETRVM SVBDIACONVM.

De stipendiis in dedicatione ecclesiæ sanctæ Mariæ
dandis.*Gregorius Petro subdiacono.*

FESTIVITATIBVS sanctorum desiderabiliter insistentes,
 præsentis præceptionis nostræ paginam ad experientiæ
 tuam necesse duximus dirigendam: indicantes ei, orato-
 rium beatæ Mariæ, quod nuper in cella fratrum ædifica-
 tum est, vbi Marinianus abbas præesse dignoscitur, Augu-
 sto mense disposuisse nos adiuuante Domino summopere
 dedicare, quatenus cœpta nostra operante Domino de-
 beant consummari. Sed quia cellæ ipsius tenuitas exigit,
 debere nos in ipsa diei festiuitate concurrere, propterea
 volumus, vt ad celebrandam dedicationem dare debeas
 ad erogandum pauperibus in auro solidos decem, vini
 amphoras triginta, annonæ modios ducentos, olei orcas
 duas, verueces duodecim, gallinas centum, quæ tuis pos-
 fint rationibus postmodum imputari. Statim ergo fieri
 hæc nulla moræ interiectione constitue, vt vota nostra
 Deo auctore celerem fortiantur effectum.

EPISTOLA LV.
 G R E G O R I I P A P Æ I.
 AD SEVERVM EPISCOPVM.

Visitationem Ariminensis ecclesiæ iniungit.

Gregorius Seuero episcopo.

F RATERNITATIS tuæ edicti sumus epistola, in per-
 sona Odeatini de electione episcopatus aliquos con-
 sensisse: quem quoniam nos non concedimus, in eius non
 debent immorari persona. Sed habitatoribus eiusdem ci-
 uitatis edicto, vt si in eadem ecclesia dignum ad hoc opus
 inuenierint, in ipsius cuncti electione declinent. Alioquin
 præsentium tibi portitor personam, de qua ei diximus, in-
 dicabit, in cuius debeat fieri electione decretum. Vosete-
 nim in eiusdem visitatione ecclesiæ estote solertes atque

foliciti, vt & res eius illibatae seruentur, & vtilitates vobis disponentibus more solito peragantur.

EPISTOLA LVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD VRSICINVM DVCEM, CLERVVM ET PLEBEM ARIMINENSEM.

De episcopo eligendo.

Gregorius Vrsicino duci, clero, ordini & plebi Ariminensis ciuitatis.

DILECTIONIS vestrae quam sit in expectatione pontificis prona deuotio, directæ relationis textus insinuat. Sed quia ordinatorem vehementer in his oportet esse sollicitum, nostræ in hoc vtique cura deliberationis inuigilat. Ideoque caritatem vestram scriptis praesentibus admoneamus, vt nullus se debeat pro Odeatini ad nos fatigare persona: sed si in eadem ciuitate qui ad hoc sit vtilis inuenitur, ita vt a nobis reprehendi non possit, vestra concurrat elec[t]io. Si vero ad hoc dignus inuentus non fuerit, nos in quo pariter debeat præbere consensum, præsentium diximus portatori. Vos autem vnanimes orate fideliter, vt quicumque fuerit ordinandus, & vobis vtilis possit existere, & dignum Deo nostro sacerdotale exhibere seruitum.

EPISTOLA LVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

Palatinam illustrem feminam pro sustentatione commendat.

Gregorius Anthemio subdiacono.

Si proximorum necessitatibus habita compassione benigna mente concurrimus, nostris procul dubio necessitatibus clementem Dominum reperimus. Palatina siquidem femina illustris, continua hostilitate insinuauit se plurimis necessitatibus subiacere. Propterea experientia tua præsenti auctoritate præcipimus, vt pro sustentatione eius annuos triginta solidos dare non differas, qui tuis postmodum possint rationibus imputari. Ita ergo fac, vt & tu bene ministrando mercedis commodum percipias, & nostra ad effectum præcepta perducas.

GREGORII PAPÆ I.

EPISTOLA LVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD PERVSINOS.

De episcopo eligendo.

Gregorius clero & ordini & plebi considente Perusiae.

MIRAMVR, carissimi fratres in Christo, quare ecclesiam Dei tanto tempore absque rectore conspicitis, ac de vestro totiusque plebis regimine minime cogitatis. Notum est enim, quod grex, si pastoris cura defuerit, per auiam gradiatur, & ob hoc familiarius inimici laqueos infidiantis incurrat. Vnde necesse est de his qui ecclesiæ militant, vnum, habito timore Domini, perquirere, qui pastoris ministerium possit digne suscipere, atque illic protegente Domino sacramentorum diuinorum dispensator insistere: quatenus & pro filiis ecclesiæ vestræ puræ quotidie mentis holocaustum offerat, & viam gregi quomodo ad supernam patriam gradiatur, ostendat.

EPISTOLA LIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD GENNADIVM EXARCHVM AFRICÆ.

De violentiis Theodori magistri militum.

Gregorius Gennadio patricio & exarcho Africæ.

DEI præ oculis vos indefinenter habere timorem, ac setari iustitiam, submissa hostium colla testantur: sed vt gloriam vestram in eadem prosperitate gratia Christi custodiat, quæcumque perperam committi cognoscitis, celeri, sicut confueisti, cohibitione compescite, vt armis iustitiæ præmuniti, hostiles impetus fidei virtute, quod est totius culmen virtutis, supereritis. * Marinianus siquidem Turritanæ ciuitatis frater & coepiscopus noster nobis lacrymabiliter indicauit, ciuitatis suæ pauperes omnino vexari, & commodalibus affligi dispendiis. Insuper & religiosos ecclesiæ suæ homines, grauem ab hominibus Theodori magistri militum sustinere molestiam, ac pati corporales iniurias; & quod ad hoc usque prorumpitur, vt in carcerem, quod dici nefas est, retrudantur: sepe

quidem etiam in causis ad ecclesiam suam pertinentibus a præfato glorioso viro grauiter impediri. Quæcumque sint, si tamen vera sint, reipublicæ disciplinæ contraria vos scitis. Et quia hæc omnia vestram excellentiam conuenit emendare, salutans eminentiam vestram exposco, ut ea ulterius fieri non sinatis, sed ex opere illi iubete
 *diligere, *diligenti, ut ab ecclesiæ se læsione remoueat, & nullus eorum in angariis seu commodis ultra quam sinit ratio prægrauetur, aut si quæ causæ fuerint, non potentatus metu, sed legali ordine finiantur. Ita igitur quæso, aspirante vobis Domino, hæc omnia præceptionis nostræ interminatione corrigite, ut si non rectitudinis contemplatione, saltem formidine nostræ iussionis a talibus se gloriosus Theodorus, vel homines eius abstineant: quatenus, quod ad laudem vestram proficiat & mercedem, in partibus vobis commissis possit florere cum libertate iustitia.

EPISTOLA LX.

GREGORII PAPÆ I.

AD IANVARIVM ARCHIEPISCOPVM CALARITANVM
SARDINIAE.

Catellam illustrem feminam commendat.

Gregorius Januario archiepiscopo Calaritano Sardiniae.

Si ipse Dominus noster viduarum se maritum, orphanorumque patrem scripturæ sacræ profitetur testimonio, nos quoque membra corporis eius ad imitandum caput summo debemus mentis affectu intendere, & salua iustitia orphanis & viduis præsto, si necesse sit, esse. Et quia insinuatum est nobis Catellam religiosam feminam, habentem filium suum hic in sancta Romana ecclesia, cui Deo auctore præsidemus, militantem, quorumdam immisionibus vel inquietudinibus molestari; de ea re fraternitatem vestram scriptis præsentibus necesse duximus adhortandam, ut eidem prædictæ feminæ tuitionem ferre, salua iustitia, non declinet: sciens quod de huiuscmodi rebus & Dominum sibi debitorem faciat, & nostram circa se caritatem magis astringat. Causas enim prædictæ feminæ, siue sint, siue fuerint, nostro volumus iudicio terminari, ut foralis illi inquietudo submoueri debeat, & tamen a

iudicii iustitia nullatenus excusetur. Ora autem Dominum, quo viam vestram cursu ad se prospero dirigat, & ad regnum venturæ gloriæ propitiatus ipse perducat.

EPISTOLA LXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

Pompeianam religiosam commendat.

Gregorius Ianuario episcopo Calaritano Sardiniae.

LICET fraternitas vestra zelo iustitiae se in diuersorum tuitionem congruenter impendat, proniorem tamen eam credimus prorsus existere in eorum solamina quos ei nostra commendat epistola. Pompeiana igitur religiosa femina per hominem suum suggeslit nobis, multa se quorumdam hominum sustinere assidue irrationaliter grauamina, & ob hoc nobis supplicasse dignoscitur, vt nostris eam vobis commendaremus apicibus. Propterea salutantes fraternitatem vestram, debito caritatis affectu praedictam vobis feminam necessario duximus commendandam, vt comitante iustitia, in nulla eam fraternitas tua contra æquitatem grauari causa permittat, nec aliqua inconsulte pati dispendia. Sed si quas eam habere causas contigerit, in electorum iudicio, altercantum ventiletur contentio: & quæcumque fuerint diffinita, ita tranquille ad effectum vobis soliantibus perducantur, vt & vobis pro tali opere merces inhæreat, & nostris apicibus commendata gaudeat se inuenisse iustitiam.

EPISTOLA LXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

Catellam religiosam commendat.

Gregorius item Ianuario archiepiscopo Calaritano Sardiniae.

PASTORALIS regiminis necessitate compellimur, vt orphanorum viduarumque causis solertiis quam curis ceteris insistamus: & quia insinuatum nobis est Catellam religiosam feminam, habentem filium hic in sancta Romana ecclesia, cui Deo auctore praesidemus, militan-

tem,

tem, quorumdam immisionibus, vel inquietudinibus molestari: de ea re fraternitatem vestram scriptis præsentibus necesse duximus adhortandam, ut eidem prædictæ feminæ tuitionem ferre salua iustitia non declinet: sciens quod de huiusmodi rebus & sibi Dominum faciat debitorum, & nostram circa se caritatem astringat. Causas enim prædictæ feminæ siue sint, siue fuerint, nostro volumus iudicio terminari, ut foralis illi inquietudo submoueri debeat, & tamen a iudicii iustitia nullatenus excusetur. Oro autem Dominum quo viam vestram cursu ad se prospero dirigat, & ad regnum venturæ gloriæ propitiatus ipse perducat.

EPISTOLA LXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANTHEMIVM SVBDIACONVM.

Scribit domum Petronii iniuste titulatam.

Gregorius Anthemio subdiacono.

SIC VTR res ad ius ecclesiæ pertinentes amittere non debemus, ita alienas appetere inciuite esse nihilominus iudicamus. Et quoniam edicti sumus domum Petronii notarii sanctæ Romanæ ecclesiæ, cui Deo auctore præsidemus, a Constantio tunc defensore irrationabiliter titulatum; experientia tuæ præsentis præcepti pagina demandamus, ut omni excusatione vel dilatione omessa, deposito titulo eamdem domum præsentium latrici Theodoræ relictæ antedicti Petronii sine mora restituas: ne, quod absit, viduis inde præiudicium oriatur, vnde consolationis debent inuenire solatium.

EPISTOLA LXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD FELICEM EPISCOPVM MESSANENSEM.

Scribit ut consuetudines antiquas obseruet.

Gregorius Felici episcopo Messanensi.

CONSVENTUDINES quæ ecclesiis grauamen noscuntur inducere, nostra nos decet cōsideratione remittere, ne illuc aliqua cogantur inferre, vnde sibi inferenda debent

Concil. Tom. 13.

Ff

potius expectare. Clericorum siquidem aliorum consuetudinem te oportet illibatam seruare, eisque annis singulis quæ sunt consueta transmittere. Nobis autem de cetero ne quid transmittere debeas inhibemus. Et quoniam non delectamur xeniis, palmatianas, quas tua direxit fraternitas, cum gratiarum actione suscepimus: sed eas, ne quod exinde potuisses sentire dispendium, digno fecimus precio venumdari, & id fraternitati tuæ transmisimus sigillatim. Sed quia caritatem tuam ad nos venire velle cognouimus, scriptis præsentibus admonemus, vt ad veniendum non debeas laborem assumere, sed ora pro nobis, vt quanto nos itineris interualla dissociant, tanto animis nostris adiuvicem Christo adiuuante simus in caritate coniuncti; quatenus nos alterna obsecratione iuuantes, suscepimus officium venturo integrum iudici resignemus.

EPISTOLA LXV.

G R E G O R I I P A P A E I.

AD ANTHE MIVM SVBDIACONVM.

Pastorem quemdam infirmum oculis commendat.

Gregorius Anthemio subdiacono.

Si proximorum necessitatibus habita compassione benigna mente concurremus, nostris procul dubio petitionibus Dominum clementem reperimus. Pastorem siquidem, qui nimia visus imbecillitate laborat, habentem coniugem, duoque mancipia, qui & cum Ionatha quondam glorioſo fuerat, plurimi cognouimus necessitatibus subiacere. Propterea experientiam tuam per præsentis præcepti paginam admonemus, vt pro sustentatione eius annuos tritici modios xiiii. nec non & fabæ modios xi. dare non differas, quæ postmodum possint tuis rationibus imputari. Ita ergo fac vt & tu bene ministrans mercedis & commodum percipias, & nostra ad effectum præcepta perducas.

Mense Augusto.

EPISTOLA LXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

Castigationem iniungit illorum qui sacra vasæ & ministe-
ria ecclesiastica Iudæis vendiderunt.

Gregorius Anthemio subdiacono.

Benefa-
ctus **F**uscus archiater ardore fidei prouocatus preces ef-
fudit, dicens Opilionem diaconum, sed & seruum Dei
Crescentium, clericos * Venafranæ ecclesiae, oblitos timo-
rem futuri iudicii ministeria antefatae ecclesiae Hebræo
cuidam, quod dici nefas est, vendidisse: id est, in argento
calices duos, coronas cum delphinis duas, & de aliis coro-
nis lilia, pallia maiora sex, & minora septem. Et ideo mox
ut præsentem iussionem experientia tua suscepere, me-
moratos ecclesiasticos ad se faciat indifferenter occurre-
re, & requisita veritate, si ita esse sicut suggestum est con-
stiterit, memoratum Hebræum, qui oblitus vigorem le-
gum præsumpsit sacra ciuiliter comparare, per iudicem
prouinciarum faciat conueniri, & sine aliqua mora antefata
ministeria restituere compellatur, ut ex eis sæpe fatigatae ec-
clesiae nihil possit imminui. Ipsum autem diaconum vel
clericos, qui tantum nefas commiserunt, in pœnitentia re-
legare non differas, ut tale tantumque delictum suis lacry-
mis possint diluere.

EPISTOLA LXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM SVBDIACONVM.

Vtexteriorem curam monasterii Fausto commendet.

Gregorius Petro subdiacono Siciliæ.

SICVT studii nostri esse condecet a litigiis foralibus
monachos submouere, ut diuinis ministeriis pie ac
solerter inuigilent, ita necesse est nostra prouisione quem-
admodum negotia eorum disponi debeant ordinare, ne
distenta mens per varias causarum curas defluat, & ad
celebrandum opus consuetum eneruata torpescat. Præ-

Concil. Tom. 13.

Ff ij

sentium itaque lator abbas Ioannes plurima se monasterii sibi asserit habere negotia. Pro qua re experientiam tuam per præsentis scripti paginam admonemus, quatenus cum Fausto, qui Romani viri magnifici ex prætore cancellarius fuerat, loqui debeat. Cuius si pronam ad hanc rem compereris voluntatem, ei monasterii ipsius generaliter debeas constituto solatio commendare negotia. Expedit enim paruo incommodo a strepitu causarum seruos Dei quietos existere, vt & vtilitates cellæ per negligenciam non pereant, & seruorum Dei mentes ad opus dominicum liberiiores existant.

EPISTOLA LXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD EPISCOPOS PER SICILIAM CONSTITVTOS.

Vt hi caueant de his qui fallaciter angarias accipiunt.

Gregorius uniuersis episcopis per Siciliam.

FRATERNITATIS vestræ diu iam probata deuotio tan-
to nos compellit pro vobis caute prouidere, quanto
vos astruit auditio nostræ ecclesiæ damno studiose con-
currere. Cognouimus quosdam in Sicilia insula simulan-
tes se sedis apostolicæ defensores, de frumento vos in an-
gariis aliisque rebus affligere, necessarioque duximus eorum
fallaciæ scriptis præsentibus obuiare. Ideoque frater-
nitatem vestram caritate debita salutantes, magnopere
commonemus, vt nullo modo talibus deinceps apud vos
locus surrendi remaneat: sed quisquis ille est, si reuera
sedis nostræ fuerit notarius vel defensor, nisi nostra ad vos
specialiter, vel rectoris nostri patrimonii scripta detulerit,
nullis per nomen ecclesiæ nostræ potiatur angariis: nec
aliqua vobis ab eo grauamina imponi permittatis, sed suis
vtilitatibus iter suum propriis, vt nouit, disponat expensis.
Nec quemquam ab eo in locis istis patiamini molestari.
Hæc etenim quæ nostris apicibus pro vestra vestrorum
que quiete inhibuisse cognoscimur, sic constantius con-
seruate, vt hoc exuti grauamine, diuinis obsequiis deuoti
ac paratiiores inueniri valeatis.

EPISTOLA LXIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM SVBDIACONVM.

Tuitionem Cyriaci & Ioannæ commendat.

Gregorius Petro subdiacono.

EGENTIBVS nostræ commendationis auxilio, oportet nos, in quantum ratio patitur, benignamente præbere subsidium. Proinde experientia tuæ Cyriacum & Ioannam coniugem eius præsentium portitores nostra præceptione duximus commendandos, quatenus a nullo eos contra iustitiam opprimi vel grauari permittas. Sed ubi necesse fuerit tuis, annuente iustitia, solatiis perfruantur; ut, salua æquitate, nostram sibi in omnibus commendationem te concurrente prodeesse lætentur. Quia vero præfata femina, pro eo quod post acceptas sponsalitias arrhas ex Iudæa ad Christianam religionem conuersa est, dicitur sustinere molestiam, & eamdem causam iam dictam asseruit, & finitam experientia tua diligenter exquirat: & si causam iudicatam cognoverit, nullam exinde querebam aduersus suprascriptam feminam ulterius quolibet modo reserpere permittat. Sed quæ iudicata sunt modis omnibus conferuentur, ne ob id quod meliorem partem elegisse dignoscitur, malorum hominum controvrsiis quauntur.

EPISTOLA LXX.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

Ne episcopi ante hiemem ad se veniant, & de comparatione frumenti.

Gregorius Petro subdiacono.

QVIA fratres & coepiscopos nostros in Sicilia insula commorantes, ad beati Petri apostoli natalitium diem conuenisse voluimus, scriptis præcedentibus agnouisti. Sed quia ea causa, quæ cum viro magnifico * Iustino exprætore dicitur, eorum iter interim præpediuit, & quia iam tempus veniendi & redeundi non finit, eos

S. Leo ep.
4. c. 7.

Ff iij

al. Iusti-
niano

nolumus ante hiemem fatigari. Gregorium vero Agrigentum, & Leonem Catanensem, & Victorem Panormitanum per omnia volumus ad te ante hiemem proficisci. Quinquaginta vero auri libris, quas habes, noua frumenta ab extraneis compara, & in Sicilia in locis in quibus non pereant repone, ut mense Februario illuc naues quantas possumus diligamus, & eadem ad nos frumenta deferantur. Sed et si nos transmittere cessamus, ipse naues prouide, & ad nos, auxiliante Domino, Februario mense transmitte haec eadem frumenta, exceptis dumtaxat frumentis quæ nunc mense Septembri vel Octobri iuxta consuetudinem transmitti præstolamur. Ita ergo experientia tua faciat, ut sine alicuius vexatione coloni ecclesiæ frumenta congregentur: quia tantum hic parua nativitas fuit, ut, nisi auxiliante Deo frumenta de Sicilia congregentur, fames vehementer immineat. Naues vero, quæ commendatae ecclesiæ sanctæ semper fuerunt, in omnibus tuere, ad quod tibi etiam directæ glorioſi viri Leonis exconsulis epistolæ concurrunt. Multi vero huc veniunt, qui terras aliquas, vel insulas in iure ecclesiæ nostræ, in emphyteosim sibi postulant dari: & aliquibus quidem negamus, aliquibus vero iam concessimus. Sed tua experientia sanctæ ecclesiæ utilitatem conspiciat, memor, quod ante sacratissimum beati Petri apostoli corpus, potestatem patrimonii eius acceperit. Et licet hinc scripta decurrant, quod utilitatem patrimonii impedit, fieri nullo modo permittat: quia nec nos sine ratione aliquid dedisse reminiscimur, vel dare disponimus.

EPISTOLA LXXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

De possessionibus Taurominitanæ ecclesiæ iniuste
occupatis.

Gregorius Petro subdiacono.

QVANTO apostolicæ sedi ab ecclesiis reuerentia ceteris exhibetur, tanto eam in earum decet esse tuitione solicitam. Et quia domus, velfines, vel possessiones Taurominitanæ iuri ecclesiæ pertinentes, ab actionariis di-

cuntur nostræ ecclesiæ contra rationis ordinem occupatæ, experientia tuæ præsentis huius præcepti paginam deputamus, quatenus cognita veritate, si ita est, cuncta quæ occupata didiceris, in antefatæ ecclesiæ pristina iura restituas. Quia vero peruenit ad nos, viuente adhuc Victoriño episcopo eiusdem ecclesiæ, perisse pecunias, ad earum requifitionem te Secundino fratri & coepiscopo nostro volumus præbere solatia: & vtilitatibus eiusdem ecclesiæ, in quo necessarium fuerit, salua æquitate concurrere. Ita etenim cuncta quæ in huius præcepti pagina continentur efficiuntur mancipare festina, ut de æquitate seruata præfati episcopi relationibus ipse lauderis.

EPISTOLA LXXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD GENNADIVM PATRICIVM ET EXARCHVM
AFRICÆ.

De Concilio contra haereticos faciendo.

Gregorius Gennadio patricio & exarcho Africæ.

SICVT excellentiam vestram hostilibus bellis in hac vita Dominus victoriarum fecit luce fulgere, ita oportet etiam inimicis ecclesiæ eius omni viuacitate mentis & corporis obuiare, quatenus eius ex vtroque triumpho magis ac magis enitescat opinio, cum & forensibus bellis aduersariis catholicæ ecclesiæ pro Christiano populo vehementer obsistitis, & ecclesiastica prælia sicut bellatores Domini fortiter dimicatis. Notum est enim haereticae religionis viros, si eis, quod absit, suppetit nocendi licentia, contra catholicam fidem vehementer insurgere, quatenus haereseos suæ venena ad tabefacienda, si valuerint, Christiani corporis membra transfundant. Cognouimus enim eos contra ecclesiam catholicam, Domino eis aduersante, colla subrigere, & fidem velle Christiani nominis inclinare. Sed eminentia vestra conatus eorum comprimat, & superbas eorum ceruices iugo reætitudinis premit. Concilium vero catholicorum episcoporum admoneri præcipite, vt primatem non ex ordine loci, postpositis vitæ meritis, faciat: quoniam apud Deum non gradus elegantior, sed vitæ melioris aëtio comprobatur. Ipse vero

Grat. 23.
94. cap. 48.
Anf. lib. 13.
cap. 29.

primas non passim, sicut moris est, per villas, sed in una iuxta eorum electione ciuitate resideat, quatenus adeptæ dignitatis meliori ingenio resistendi Donatistis possiblitas disponatur. Ex Concilio vero Numidiæ si qui desiderant ad apostolicam sedem venire, permittite: & si quilibet eorum viae contradicere voluerit, obuiate. Magna profecto excellentiæ vestræ apud creatorem gloria proficit, si per eam dispersarum ecclesiarum potuerit societas restaurari. Cum enim largita munera ad nominis sui gloriam conspicit reuocari, tanto largiora tribuit, quanto per ea religionis suæ dignitatem viderit ampliari. Persoluentes præterea paternæ caritatis affectum, Dominum petimus, quo brachium vestrum ad comprimendos hostes forte efficiat, & mentem vestram zelo fidei velut mucronem gladii vibrantis exacuat.

EPISTOLA LXXIII.

G R E G O R I I P A P Æ I.

AD EVMDEM.

Gratiarum actiones facit pro beneficiis sancto
Petro collatis.

Gregorius Gennadio patricio & exarcho per Africam.

Gra. 13. q. 4.
cap. 49.
Buc. lib. 15.
c. 18. Iuo p.
16. cap. 19. **S**i non ex fidei merito, & Christianæ religionis gratia, tanta excellentiæ vestræ bellicorum actuum prosperitas eueniret, non summopere miranda fuerat, cum sciamus etiam hæc antiquis bellorum ducibus fuisse concessa. Sed cum futuras, Deo largiente, victorias non carnali prouidentia, sed magis orationibus præuenitis, fit ut hoc in stuporem veniat, quod gloria vestra non terreno consilio, sed Deo desuper largiente descendat. Vbi enim meritorum vestrorum loquax non discurrit opinio? Quæ bellavos frequenter appetere non desiderio fundendi sanguinis, sed tantum dilatandæ causa reipublicæ, in qua Deum coli conspicimus, loquitur: quatenus Christi nomen per subditas gentes fidei prædicatione circumqueaque discurrat. Sicut enim exteriora vos virtutum opera eminentes in hac vita constituunt, ita & interna morum ornamenta ex corde mundo procedentia in futuram vitam cœlestium gaudiorum participatione glorificant. Plurima enim pro-

pascen-

pascendis ouibus beati Petri apostolorum principis utilitatibus, excellentiam vestram praestitisse didicimus: ita ut non parua loca patrimonii eius propriis nudata cultoribus largitis Datitiorum habitatoribus restaurauerit. Quaecumque igitur illic Christiana mente confertis, horum retributionem per spem in futuro iudicio sustinetis. Quamobrem praesentium quoque latorem, Hilarium nomine, eminentiae iudicauimus commendandum vestram, ut in his quae sibi necessaria, iustitia tamen praeunte, suggererit, solitum ei impendatis affectum. Persoluentes autem paternae caritatis alloquium, petimus Dominum saluaremque nostrum, quo eminentiam vestram pro solatio reipublicae sanctae misericorditer protegat, & ad dilatandum per finitimas gentes nomen eius magis magisque brachii sui firmitate confortet.

EPISTOLA LXXIV.
GREGORII PAPÆ I.

AD GAVDIOSVM MAGISTRVM MILITVM AFRICÆ.

Congratulatur pro benevolentia eius.

Gregorius Gaudioſo magistro militum Africæ.

SICVT lucernæ lumen per collimitantia quæque quo lucet loca diffunditur, ita cuiuslibet personæ bonorum actuum probitas non solum quo degit, sed per diuersas prouincias fama loquente cognoscitur, vt quoniam praesentia nulla potest esse notitia, hoc discursus opinionis efficiat, quod rei veritas per praesentiam poterat exhibere. Didicimus enim diuersos iudices, qui ad ministrandam Africanam prouinciam diriguntur, summa gloriam vestram familiaritate diligere. Quod non procederet, nisi apud eosdem iudices mentis eius sinceritas appareret, vt adeptam administrationem consilii vestri participatione disponerent. * Et quidem maximas Deo gratias referimus, cum tales habere proprios prouincias habitatores agnoscimus, qui ingenita nobilitate polleant, & potentibus viris adhaereant, prouincialibusque suis ad remedium adepta temporum opportunitate consistant. Persoluentes itaque paternæ caritatis affectum praesentium latorem, quem illuc ad ordinandas res pauperū direximus, vestram

Concil. Tom. 13.

Gg

gloriæ commendamus, quatenus ei quæ necessaria fuerint salua iustitia tribuatis. Oro autem Dominum, quo vitam vestram in omni bono custodiat, aetiusque vestros misericordiæ suæ dono disponat.

EPISTOLA LXXV.

G R E G O R I I P A P Æ I.

A D E P I S C O P O S N V M I D I A E.

Vt nullum ex Donatistis ordinent.

Gregorius uniuersis episcopis Numidia.

Si quando, carissimi in Christo fratres, inter virentes segetes zizaniorum quædam se infert importuna mixtio, hanc radicitus necesse est cultoris manus adimat, ne futurus fecundæ segetis fructus possit intercipi. Et nos ergo, qui licet indigni dominici agri culturam suscepimus, ab omni zizaniorum scandalo ingenuam reddere segetem festinamus, quatenus ager Domini reditu abundantiori fructificet. Petiistis etenim per Hilarium chartularium nostrum, a beatæ memorie prædecessore nostro, vt omnes vobis retro temporum consuetudines seruarentur, quas a beati Petri apostolorum principis ordinatio num initii haec tenus vetustas longa seruauit. Et nos quidem iuxta seriem relationis ^{*} vestræ, consuetudinem, quæ tamen contra fidem catholicam nihil usurpare dignoscitur, ^{* ad. 12. 12. 12.} immotam permanere concedimus, siue de primis tibus constituendis, ceterisque capitulis, exceptis his qui ex Donatistis ad episcopatum perueniunt, quos prouehi ad primatus dignitatem, etiam cum ordo clericorum eos ad locum eumdem deferat, modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commissæ sibi plebis tantummodo curam gerere: non autem etiam illos antistites, quos catholica fides in ecclesiæ finu & edocuit & genuit ad obtinendum culmen primatus anteire. Vos ergo, fratres carissimi, admonitiones nostras zelo caritatis dominice præuenite, scientes quod districtus iudex ad examinandum deducturus est cuncta quæ gerimus, & vnumquemque nostrum non ex prærogatiua sublimioris gradus, sed ex operum meritis approbabit. Quæso ergo, vosmetipso inuicem alterna pace diligite in Christo, &

Grat. diff.
12. c. con-
fuetudinæ.
Iuo ep. 65.

hæreticis vel inimicis ecclesiæ uno cordis intuitu obuiate. De proximorum animabus estote solicieti, ad fidem quos valetis prædicatione caritatis, prætenso etiam terrore futuri iudicii, suadete: quoniam pastores constituti estis, & Dominus gregum ab iis quibus commisit pastoribus fructum multiplicati gregis expectat. Qui si proprii gregis augmentum adhibito studio diligentiori prospexerit, multiplicibus profecto vos cælestis regni muneribus decorabit. Persoluens præterea fraternalę dilectionis allocum, oro Dominum, qui nos animarum pastores, quos elegit, ante se dignos efficiat: sed hic actus nostros, quos in futura vita digne suscipiat, ipse disponat.

EPISTOLA LXXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEONEM EPISCOPVM IN CORSICA.

Visitationem iniungit * Aleriensis ecclesiæ.

Gregorius Leoni episcopo in Corsica.

PASTORALIS nos cura constringit ecclesiæ sacerdotis moderamine destituta sollicita consideratione concurrere. Et quoniam ecclesiam * Aleriensem ante annos plurimos, obeunte eius pontifice, omnino destitutam agnouimus, fraternali tuae visitationis eius operam duximus iniungendam, quatenus tuis dispositionibus eius possit utilitas propagari. In qua etiam ecclesia vel eius parochiis, diaconos atque presbyteros tibi concedimus ordinandi licentiam. De quibus tamen tui sit studii diligentius perscrutari, ut eorum personæ a sacris nullo modo Canonibus respuantur. Sed quos fraternalitas tua tanto dignos ministerio perspexerit, eorumque mores & actus huic ordinationi concordare cognoverit, eos auctoritatis nostræ permissione ad prædictum promoueat licenter officium. Cunctis igitur rebus superscriptæ ecclesiæ ut proprium te volumus vti pontificem, vsque ad secundam nostram epistolam. Ita ergo in omnibus his diligens esto ac sollicitus, ut tua * dispensatione utilitates ecclesiasticæ salubriter modis omnibus Deo valeant auctore disponi.

Concil. Tom. 13.

Gg ij

EPISTOLA LXXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD MARTINVM EPISCOPVM IN CORSICA.

Præcipit de Tamitana ecclesia transfire in
Aleriensem.*Gregorius Martino episcopo in Corsica.*Ioan. diac.
lib. 3. vit.
cap. 15.

IVSTA poscentibus aurem nos oportet beneuolam com-
modare, quatenus & petentes remedia sperata repe-
riant, & ecclesiæ non desit solicitude pastoris. Et quoniam
ecclesia Tamitana, in qua dudum fuerat honore sacerdo-
tali tua fraternitas decorata, ita est delictis facientibus ho-
stili feritate occupata atque diruta, vt illuc ulterius spes re-
meandi nulla remanserit: in ecclesia Aleriensi, quæ iamdiu
pontificis auxilio destituta est, cardinalem te, secundum
petitionis tuæ modum, hac auctoritate constituimus, si-
ne dubio sacerdotem. Ita ergo studio vigilanti cum Dei
amore secundum Canonum præcepta cuncta dispone vel
ordina, vt & fraternitas tua suis desideriis se gaudeat fuisse
potitam, & ecclesia Dei alterno gaudio repleatur cardi-
nalem te suscepisse pontificem.

EPISTOLA LXXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD VIANENSES.

De episcopo eis ordinando.

Gregorius clero, ordini, & plebi Vianensis ecclesiæ.

QVOTIENS res aliqua pluribus agenda commititur,
dum quisquis dissentit ab altero, dispendiis potius
quam utilitatibus aditus referatur. Quod nos prouiden-
tes, ne hoc vestræ contingere possit ecclesiæ, eius curam
utilitatesque Honorato presbytero ad præsens commit-
tendas elegimus; quatenus res utilitatesque ecclesiæ per
eum & procurari valeant, & modis omnibus custodiri.
Ideoque dilectionem vestram scriptis præsentibus adhor-
tamur, quatenus, vt vobis possit ordinari sacerdos, inui-
cim vestræ voluntatis omnino in vnius digna elektione
concordet assensus, nec amplius Dei ecclesiam officio

patiamini vacare pontificis. Quousque vero ecclesiæ ipsi
sacerdos fuerit ordinandus, omnem supradicto presbytero,
sicut diximus, solicitudinis eius curam commisimus.
Ita ergo se vestra dilectio in his omnibus exhibere festi-
net, vt amore vos ecclesiæ habere pronæ deuotio men-
tis ostendat.

EPISTOLA LXXIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD CLERVM ET NOBILES CORSICÆ.

De Martino episcopo eis de alia ecclesia ordinando.

Gregorius clero & nobilibus Corsicæ a paribus.

ET S I VOS multo iam tempore sine pontifice esse Dei ec-
clesiam non doletis, nos tamen de eius regimine cogi-
tare & suscepiti cura compellit officii, & vestræ quamplu-
rimum caritas dilectionis alstringit, scientes quod in eius
gubernationibus animarum vestiarum simul consistit vti-
litas. Nam si gregi pastoris cura defuerit, facile laqueos
infidicatoris incurrit. Ea de re quoniam ecclesia Alerien-
sis sacerdotis diu est auxilio destituta, necessarium duxi-
mus Martinum fratrem & coepiscopum nostrum ibi-
dem cardinalem constituere sacerdotem: Leoni vero
fratri & coepiscopo nostro operam eius visitationis in-
iungere. Cui etiam in ea parochiisque ipsius presbyte-
ros atque diaconos concessimus ordinandi licentiam,
eumque rebus eius, quousque illic fuerit, vt proprium
pontificem vti permisimus. Ideoque scriptis præsentibus
admonemus vti præfatum visitatorem caritas vestra cum
omni deuotione suscipiat, eique obedientiam in iis quæ
rationi conueniunt, sicut ecclesiæ decet filios, exhibete;
quatenus omnia quæ ad vtilitatem suprascriptæ pertinere
cognoscuntur ecclesiæ vestra valeat suffultus deuotione
implere.

EPISTOLA LXXX.

GREGORII PAPÆ I.

AD LAURENTIVM EPISCOPVM MEDIOLANENSEM.

De quibusdam possessionibus iniuste detentis.

Gregorius Laurentio episcopo Mediolanensi.

Scripta fraternitatis vestræ suscipiens, gratias omnipotenti Deo retuli, qui desiderabili me sospitatis eius nuntio releuauit. Quod autem perhibetis ab exactione patrimonii Siciliæ prouinciæ sanctæ, cui Deo praesidetis auctore, ecclesiæ certam redhiberi pecuniæ quantitatem, pro eo quod ab auctoribus sanctæ Romanae ecclesiæ illo in tempore patrimonii ecclesiæ vestræ celebrabatur exactio; necessarium fuit iuxta tenorem scriptorum a vobis directorum, acceptarum illatarumque pecuniarum summam inspicere, & totius ratiocinii meritum subtiliter indagare, quibus perspectis nihil a sancta Romana ecclesia ecclesiæ vestræ allegatum est redhiberi. Sed quia dum Constantius diaconus vester ad ea quæ obiecta a nostris fuerant aliud allegavit, examen negotii venit in dubium, quod subtilius poterat ventilari, si qua persona existeret, cum qua definiri aliquid stabiliter potuisset. Proinde necesse est sanctitas vestra hac de re personam instituat, cum qua Romana ecclesia aliquid debeat solide definire, ut siue nihil debet, ex iudicio pateat; seu aliquid debet, restituat: & personam quam instituitis, securitatem solenniter emittat.

EPISTOLA LXXXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD IANVARIVM ARCHIEPISCOPVM CALARITANVM.

De superbia Liberati diaconi comprimenda.

Gregorius Ianuario archiepiscopo Calaris Sardiniae.

Scriptis tuis cor nostrum latificasse dignosceris, quod ste mandatorum nostrorum memorem fuisse testatus es. Et quia memoriter retinemus ea quæ nos fraternitati tuae mandasse commemoras, quemadmodum disponendum sit, ubi voluntatis nostræ expectatur auctoritas, scri-

ptis præsentibus breuiter respondemus. Liberatus igitur de quo nobis tua fraternitas indicauit, qui diaconii fungi prohibetur officio, si a decessore tuo non factus est cardinalis, ordinatis a te diaconibus nulla debet ratione præponi; ne eos, quos consecrando probasse cognosceris, reprobare supponendo quodam modo videaris. Prædictum itaque Liberatum, quem reprimendus ambitionis inflat spiritus, omni instantia ab intentus sui prauitate compescere, & ultimum inter diaconos stare constitue, ne dum se illicite præferri contendit immeritus, loco in quo nunc situs est, iudicetur. Cuius tamen si obedientia fueris inuitatus, & eum post hæc cardinalem facere volueris, nisi pontificis sui concessionem solenni more meruerit, abstinentum ab omni eius incardinatione memineris: quoniam æquitati conuenire non ambigis, ut aliis seruare non differas quod ipse quoque tibi seruari desideras.

EPISTOLA LXXXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD HILARIVM MONACHVM AFRICÆ.

Quod de episcopi facinore perquiratur.*Gregorius Hilario monacho Africæ.*

FELICISSIMVS atque Vincentius diacones ecclesiæ Lamigenis, oblata petitione quæ tenetur in subditis, suggererunt ab Argentio eiusdem ciuitatis episcopo graue se iniustiam pertulisse, & accepto præmio Donatistas in ecclesiis fuisse præpositos, eumque inter alia non leue aliud facinus, quod dici nefas est, commisso cōmemorant. Propterea experientia tuæ præfenti pagina præcepti duximus in iungendū, quatenus præfatum episcopum idoneæ satisfactiōni committere non omittas, tuaque instantia in locis illis fiat ex more Concilium, & omnia secundū oblatæ petitionis textum canonice corā positis partibus subtilli indagatione perquirantur. Et quæcumque eorū iudicio fuerint terminata te exequente modis omnibus compleantur. Ita ergo cum omni te viuacitate huic causæ volumus præbere instantiā, ut ad examinanda quæ iussimus nulla possit subiecti dilatio, sciturus non in leuem te offendam incurrere, si nostra quacunque excusatione lentata fuerit præceptio.